

Rapport 2018:6

En jämförelse mellan åren
2016 och 2017 samt en
tillbakablick på läsåren
2008/09 till 2016/17

Högskoleutbildningar i nationella minoriteters språk och kultur – vad har hänt?

Universitets- och
högskolerådet

www.uhr.se

Högskoleutbildningar i nationella minoriteters språk och kultur – vad har hänt?

**En jämförelse mellan åren 2016 och 2017 samt en
tillbakablick på läsåren 2008/09 till 2016/17**

Universitets- och
högskolerådet

**Högskoleutbildningar i nationella minoriteters språk och kultur
– vad har hänt?**

En jämförelse mellan åren 2016 och 2017 samt en tillbakablick på läsåren
2008/09 till 2016/17

UHR:s rapportserie 2018:6, Universitets- och högskolerådet mars 2018

Kontaktperson: Annika Ghafoori

Grafisk form: E-print AB, Omslagsfoto: Calle Bredberg

ISBN 978-91-7561-053-5

För mer information om myndigheten och våra publikationer,
se **www.uhr.se**.

Förord

Den här rapporten är en del av Universitets- och högskolerådets (UHR:s) minoritetspolitiska uppdrag att följa upp, analysera och redovisa sina internt och externt riktade insatser utifrån minoritetspolitikens mål i enlighet med vad som framförs i propositionen *Från erkännande till egenmakt* (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272).

UHR tar årligen fram en statistikrapport som syftar till att ge en bild av hur universitets och högskolors utbildningsutbud och sökandetryck ser ut, och eventuellt har förändrats de senaste nationella antagningsomgångarna. Rapporten är tänkt som underlag för diskussioner om högskoleutbildningar i nationella minoriteters språk och kultur, exempelvis kring dimensionering, utbud och efterlevnad av de minoritetspolitiska målen etcetera.

2010 fick Sverige en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk som nu är under utredning. I årets rapport har UHR tittat nio läsår bakåt i tiden – ett par läsår innan minoritetslagens införande fram till och med läsåret 2016/2017 – för att granska om och hur utbildningsutbud, sökandetryck, antal registrerade och prestationsgrad till utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur varierat över tid.

Fredrik Lindström har tagit fram och bearbetat sökande- och antagningsstatistik. Universitetskanslersämbetet, har levererat statistik om registrerade studenter och prestationsgrad. Annika Ghafoori och Peter Barck-Holst har analyserat resultatet.

Tack även till övriga kollegor på UHR som deltagit i arbetet med denna rapport.

Stockholm 20 mars 2018

Innehåll

Förord	3
Innehåll	4
Sammanfattning	7
En jämförelse mellan åren 2016 och 2017	7
En tillbakablick på vad som hänt från läsåret 2008/09 till 2016/17	8
Rekommendationer	10
Summary	11
Bakgrund	15
Sverige har fem erkända nationella minoriteter	15
Vad gör UHR för de nationella minoriteterna?	16
Högskoleutbildningar i de nationella minoriteternas språk och kultur – vad har hänt?	18
Metod	18
Utbildningar i finska (språk och kultur) – en jämförelse mellan 2016 och 2017	20
En tillbakablick på utbildningar i finska (språk och kultur) läsåren 2008/09 till 2016/17	23
Utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik – en jämförelse mellan 2016 och 2017	28
En tillbakablick på utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik läsåren 2008/09 till 2016/17	31
Utbildningar i samiska (språk och kultur) – en jämförelse mellan 2016 och 2017	35
En tillbakablick på utbildningar i samiska (språk och kultur) läsåren 2008/09 till 2016/17	38
Utbildningar i meänkieli – en jämförelse mellan 2016 och 2017	41
En tillbakablick på utbildningar i meänkieli (språk och kultur) läsåren 2008/09 till 2016/17	44
Utbildningar i romani chib (språk och kultur) – en jämförelse mellan 2016 och 2017	48
En tillbakablick på utbildningar i romani chib (språk och kultur) läsår 2008/09 till 2016/17	49
Flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk – en jämförelse mellan 2016 och 2017	52
En tillbakablick på flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk 2008/09 till 2016/17	53

Diskussion	55
Analys av antagning till utbildningar som startade vår och höst 2016 och 2017	55
Analys av vad som hänt från läsåret 2008/09 till 2016/17	59
Referenser	66
Bilaga A. Definition av viktiga begrepp	67
Bilaga B. Utbildningar per universitet och högskola per antagningsomgång 2016-2017	70
Bilaga C. Högskoleutbildningar i nationella minoriteters språk och kultur	89
Bilaga D. UHR:s antagningsstatistik	91

Sammanfattning

Utredningen *Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk* (SOU 2017:91), liksom UHR:s rapport *Nationella minoritetsutbildningar 2014-2016* (2017), konstaterade att det inte erbjuds högskoleutbildning i alla nationella minoritetsspråk och att det saknas en sammanhängande utbildningskedja med utbildningar på grundnivå till avancerad nivå inom högre utbildning för dessa. UHR:s granskning – jämförelse mellan åren 2016 och 2017 samt en tillbakablick nio läsår visar att detta fortfarande gäller.

En jämförelse mellan åren 2016 och 2017

Antal högskoleutbildningar ökade 2017 och i viss mån intresset, men det finns fortfarande brister i utbildningssystemet

UHR:s genomgång av utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur vid antagning till utbildningar i nationella antagningsomgångar som startar vår och höst 2016 och 2017 visar att antal utbildningar ökat inom alla minoritetsspråk, mest inom samiska och jiddisch/judaistik. Utbudet var liksom i föregående rapport störst inom finska.

2017 sökte och antogs flest till utbildningar inom finska, minst antal sökte och blev antagna till kulturkurser inom romani chib och flerspråkiga språkutbildningar. Intresset ökade mest för utbildningar inom jiddisch/judaistik och samiska.

UHR ser att det fortfarande saknas utbildningar, och i viss mån sökande, i tillräcklig utsträckning för ett sammanhängande utbildningssystem för alla utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur inom högre utbildning. Det fanns brister i utbildningsutbudet i språk och i viss mån kulturkurser, avsaknad av blandade utbildningsformer (distans- och campusutbildningar) och utbildning på avancerad nivå. 2017 minskade dessutom utbudet av lärarutbildningar i nationella minoritetsspråk.

UHR ser att det är angeläget att utbud och utbildningsformer breddas och fördjupas så att utbudet blir mer intressant för de sökande, särskilt de nationella minoriteterna, så att de kan revitalisera och utveckla sina språk, men också värna sina kulturer i enlighet med minoritetspolitikens intentioner. Det är också angeläget ur ett samhälls- och näringslivsperspektiv att det finns kompetens inom nationella minoriteters språk och kultur.

Könsfördelningen har utjämnats något 2017

Positivt är att könsfördelningen bland de antagna blev något jämnare till flertalet utbildningar under 2017, utom till utbildningar inom samiska. Mest jämn var könsfördelningen inom jiddisch/judaistik och romani chib, mest ojämn inom samiska och meänkieli. Sammantaget fanns en tendens mot jämnare könsfördelning även om männen överlag var underrepresenterade till dessa utbildningar.¹

¹ Ett vanligt mått på kvantitativ jämställdhet är att inget kön i ett visst sammanhang ska vara mindre än 40 procent och inget mer än 60 procent.

En tillbakablick på vad som hänt från läsåret 2008/09 till 2016/17

2010 fick Sverige en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk, en lag som är under översyn. Har lagen påverkat utbudet av högskoleutbildningar inom nationella minoriteters språk och kultur och intresset för utbildningarna? UHR har gjort en genomgång av dessa utbildningar från läsåret 2008/09 till 2016/17 för att undersöka hur utbildningsutbud, antal sökande, antagna och registrerade samt studenters prestation sett ut och eventuellt förändrats under nio läsår.

Fler utbildningar, men färre utbildningsanordnare och brist på blandade utbildningsformer

Genomgången visar att utbudet av utbildningar inom alla nationella minoriteters språk och kultur ökat, särskilt inom samiska och jiddisch/judaistik. Däremot minskade antal utbildningar inom romani chib, där utbudet också var minst. Under perioden var utbudet störst inom finska vilket kan bero på gruppens storlek och att det erbjöds ett relativt brett utbud av utbildningar i språk på grund och avancerad nivå, vilket också bidrar till att skapa en sammanhängande utbildningskedja för språket. Även om det totala utbudet ökade under perioden så koncentrerades det till ett mindre antal utbildningsanordnare vilket kan vara negativt i ett studentperspektiv.

UHR:s granskning visar också att universitet och högskolor under perioden inte lyckades etablera ett heltäckande utbud av lärar- och/eller ämneslärarprogram eller kompletterande kurser för lärare med inriktning mot nationella minoritetsspråk vilket begränsar samhällets tillgång till lärarresurser.

UHR konstaterar att det under dessa nio läsår saknades en sammanhängande utbildningskedja för flera av språken inom universitet och högskola något som kan hämma tillgången till språkresurser för olika samhällsfunktioner och motverka de minoritetspolitiska målen och de nationella minoriteternas rättigheter och möjligheter.

UHR ser att det är angeläget att utbud och utbildningsformer breddas och fördjupas så att de nationella minoriteternas kan revitalisera och utveckla sina språk, men också värna sina kulturer enligt minoritetspolitikens intentioner. Det gäller såväl utbud av språk- och kulturutbildningar, utbildning på avancerad nivå som utbildningsformer (program, campus- och distansutbildningar). Det är också angeläget ur ett samhälls- och näringslivsperspektiv att det finns kompetens inom nationella minoriteters språk och kultur.

Rapportens resultat väcker frågor om hur utbildningarna marknadsförs. Marknadsföring och vägledning kan, i samråd med de nationella minoriteterna, behöva intensifieras både lokalt och nationellt för att attrahera fler sökande, inte minst män. Om studenter inte kan koppla utbildningsutbudet till arbetsmarknaden blir utbudet mer relaterat till identitetsfrågor. Det är därför viktigt att marknadsföring och vägledning av utbildningarna visar på de kompetensbehov som finns inom olika samhällsfunktioner och inom näringslivet.

Antal sökande, antagna, reserver och registrerade ökade för flera språk, även könsfördelningen blev något jämnare

Under perioden fanns flest antal behöriga sökande och antagna inom finska, minst inom romani chib. Antal behöriga sökande ökade till utbildningar inom alla språk utom jiddisch/judaistik. Antal antagna ökade till utbildningar inom meänkieli, samiska och finska. Granskningen visar en tendens mot jämnare könsfördelning bland de behöriga sökande och antagna generellt, men män var kontinuerligt underrepresenterade inom flera språk.

Antal reserver (sökande som inte blev antagna) ökade inom alla språk, utom inom romani chib,

Andelen registrerade, av de som från början antagits, var relativt hög, men ökade inte lika mycket som antal antagna.

Studenternas prestationsgrad har varierat mycket under perioden och generellt varit något lägre än för fristående kurser generellt. Prestationsgraden minskade något för utbildningar inom finska och jiddisch/judaistik. I detta sammanhang är det viktigt att tänka på att studenterna sannolikt har olika syften med studierna varför det är mycket svårt att uttala sig om prestationsgraden utan att göra kompletterande undersökningar.

Slutligen...

Med nio läsår i backspegeln kan UHR konstatera att har det hänt en hel del positivt inom området, framförallt ett något större utbildningsutbud, fler behöriga sökande och antagna samt jämnare könsfördelningen. Ökningen av utbudet och sökande kan vara ett resultat av minoritetspolitiken och nya högskoleuppsdrag som genererat en uppbyggnad av utbudet, men sambandet är inte helt klart.

Trots detta ser UHR att det fortfarande krävs en hel del insatser inom högskole-systemet och att universitet och högskolor kan spela en viktig roll som motor i minoritetspolitikens genomförande genom att erbjuda ett brett utbud av utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur på olika nivåer. De kan göra skillnad genom att än mer arbeta för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter inom högskolan och främja de nationella minoritetsspråken. Något som kan gynna den enskilde studentens utveckling, oavsett om det handlar om fördjupning eller revitalisering av det egna minoritetsspråket, yrkesinriktad kompetensutveckling eller identitetsbärande personlig utveckling. Dessutom kan det bidra till att tillgodose olika samhällsfunktioners och näringslivets behov av kompetens i nationella minoriteters språk och kultur.

Rekommendationer

UHR rekommenderar följande:

- Att det skapas sammanhängande utbildningskedjor för alla nationella minoriteters språk och kultur inom högskolan med ett utbud i språk och kultur inom såväl grund som avancerad nivå, detta gäller särskilt för romani chib och meänkieli som idag har ett mycket begränsat utbud av utbildningar.
- Att utbudet av utbildningsformer (campus- och distansutbildningar) breddas så att båda formerna erbjuds inom alla språk vilket gör att utbudet blir mer tillgängligt och attraktivt för de sökande oavsett bostadsort eller andra behov.
- Att kompletterande utbildningar/kurser utvecklas för alla nationella minoritetsspråk inom det ordinarie utbudet för att tillgodose behovet av lärare inom utbildningssystemet, exempelvis påbyggnadskurser eller kortare typer av lärarutbildningar i språk och didaktik.
- Att marknadsföring och vägledning, i samråd med de nationella minoriteterna, ses över och intensifieras både lokalt och nationellt för att attrahera fler sökande. Marknadsföring och vägledning kan med fördel relatera till de kompetensbehov som finns inom olika samhällsfunktioner och inom näringslivet.

Summary

The report *Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk* (Improved opportunities for pupils to develop their national minority languages, SOU 2017:91), and the report by the Swedish Council for Higher Education (UHR) on *Nationella minoritetsutbildningar 2014-2016* (National minority education 2014-2016, 2017), state that not all minority languages are offered in higher education, nor is there a coherent educational chain from first to third-cycle level for these languages in higher education. UHR's review – a comparison of 2016 and 2017, as well as an historical overview of nine academic years shows that this still applies.

A comparison of the years 2016 and 2017

The number of degree programmes increased in 2017 as did, to some extent, interest, but there are still problems in the education system

UHR's review of courses and programmes in national minority languages and cultures, with admission to courses and programmes in national admissions rounds that started in the spring and autumn of 2016 and 2017, shows that the number of courses and programmes increased in all minority languages, and the most in Sami and Yiddish/Jewish Studies. As in the previous report, the offering was greatest in Finnish.

In 2017, most people applied for and were admitted to courses and programmes in Finnish; the fewest people applied for and were admitted to cultural courses in Romany Chib and multilingual language courses and programmes. Interest increased most for courses and programmes in Yiddish/Jewish Studies and Sami.

UHR sees that there is still a lack of courses and programmes, and to some extent applicants, to an extent adequate for a coherent educational system for all courses and programmes in national minority languages and cultures in higher education. There were gaps in the offering of language and, to some extent, cultural courses, a lack of mixed forms of education (distance and campus courses and programmes) and courses and programmes at second-cycle level. Also, in 2017 there was a reduction in the amount of teacher education offered in national minority languages.

UHR feels there is a pressing need to broaden and deepen the courses and programmes on offer, as well as their forms, to make them of more interest to applicants, particularly the national minorities, so they can revitalise and develop their languages and safeguard their cultures in accordance with the intentions of minority policy. There is also a pressing need, from a societal and business perspective, for expertise in the languages and cultures of national minorities.

Gender distribution was more even in 2017

It is positive that the gender distribution of those admitted was more equal for the majority of courses and programmes in 2017, except for those in Sami. Gender distribution was most even in Yiddish/Jewish Studies and Romany Chib, and most uneven in Sami and Meänkieli. Overall, there was a tendency towards a more even gender distribution, even if men were generally underrepresented on these courses and programmes.²

A historical overview from the academic year of 2008/09 to 2016/17

In 2010, Sweden passed new legislation on national minorities and minority languages, legislation that is under review. Has this legislation influenced the higher education on offer in national minority languages and cultures, and the interest in these courses and programmes? UHR has conducted an overview of these courses and programmes from the academic year of 2008/09 to 2016/17, examining the courses and programmes offered, the number of applicants, admissions and registrations, and the students' performance and how this may have changed over nine academic years.

More courses and programmes, but fewer education providers and a lack of mixed forms of education

The overview shows that the offering of courses and programmes in all national minority languages and cultures has expanded, particularly in Sami and Yiddish/Jewish Studies. However, the number of courses and programmes in Romany Chib declined; this also had the smallest number on offer. During this period, the offering was greatest in the Finnish language, which may be due to the size of the group and because there is a relatively wide range of courses and programmes in the language at first and second-cycle levels, which also helps to create a coherent chain of education in the language. Even if the total offering increased during the period, it was concentrated to a smaller number of education providers, which may be negative from the students' perspective.

UHR's overview also shows that, during this period, higher education institutions (HEIs) did not succeed in establishing a comprehensive offering of teacher education programmes and/or secondary school teacher education programmes or bridging courses for teachers specialising in national minority languages, which limits societal access to teaching resources.

UHR established that over the nine academic years, there was no coherent chain of higher education for several of the languages, which may restrict access to language resources for various societal functions and counteract the aims of minority policy and the rights and opportunities of national minorities.

² A standard measure of quantitative equality is that no gender in a particular context shall be fewer than 40 per cent and not more than 60 per cent.

UHR feels there is a pressing need to broaden and deepen the courses and programmes on offer, so that the national minorities can revitalise and develop their languages, and also safeguard their cultures in accordance with the intentions of minority policy. This applies to the offering in language and cultural courses and programmes, second-cycle education and forms of education (programmes, campus and distance education). There is also a pressing need, from a societal and business perspective, for expertise in the languages and cultures of national minorities.

The reports results rise questions about how the courses and programmes are marketed. Marketing and guidance may, in consultation with national minorities, need to be intensified both locally and nationally to attract more applicants, particularly men. If students cannot link the courses and programmes on offer to the labour market, the offering becomes more related to identity issues. It is therefore important that marketing and guidance about the courses and programmes demonstrate the need for expertise in societal functions and in business.

Number of applicants, admissions, reserves and registrations increased for multiple languages, and gender distribution became more even

During the period, the highest number of qualified applicants and admissions was in Finnish, the smallest number in Romany Chib. There was an increase in the number of qualified applicants to courses and programmes in all languages except for Yiddish/Jewish Studies. The number of admissions to courses and programmes in Meänkieli, Sami and Finnish increased. The overview shows a general tendency towards more equal gender distribution among qualified applicants and admissions, but men were consistently underrepresented in several languages.

The number of reserves (applicants who were not admitted) increased in all languages, except in Romany Chib.

The number of registrations, of those who were initially admitted, was relatively high, but did not increase as much as the number of those admitted.

The students' performance indicators have varied greatly during the period and generally been somewhat lower than for freestanding courses in general. Performance indicators reduced somewhat for courses and programmes in Finnish and Yiddish/Jewish Studies. In this context, it is important to remember that the students probably have different motivations for their studies, so it is very difficult to comment on performance indicators without supplementary investigation.

Finally...

With nine academic years in the rear-view mirror, UHR can state that there have been many positive developments in this area, primarily a greater offering of courses and programmes, greater numbers of qualified applicants and admissions, and a more even gender distribution. Increases in the courses and programmes on offer and in applications may be a result of the minority policy and new governmental tasks for higher education, which have generated an increased offering, but the link is not clear.

Despite this, UHR feels that there is still a need for measures in the higher education system, and that HEIs can play an important role as a driver in the implementation of minority policy, by offering a wide range of courses and programmes in national minority languages and cultures at different levels. They can make a difference by working to satisfy the rights of the national minorities in higher education and promoting national minority languages. This can benefit the development of individual students, regardless of whether this relates to a specialisation or the revitalisation of their minority language, career-focused skills development or identity-bearing personal development. Additionally, this may contribute to fulfilling various societal functions' and business' needs for expertise in national minority languages and cultures.

Recommendations

UHR recommends the following:

- That coherent educational chains are created for all national minority languages and cultures in higher education, with offerings in language at culture at both first and second-cycle levels; this is particularly relevant to Romany Chib and Meänkieli, which currently have a very limited range of courses and programmes.
- That the forms of education (campus and distance education) are broadened so that both forms are offered in all languages, making the offering more attractive and accessible for applicants, regardless of their location or other needs.
- That bridging programmes/courses are developed for all national minority languages within the standard offering, to meet the need for teachers in the education system, e.g. supplementary courses or shorter teacher education programmes in languages and teaching methods.
- Marketing and guidance may, in consultation with the national minorities, need to be reviewed and intensified both locally and nationally to attract more applicants. It is beneficial for marketing and guidance to relate to the need for expertise in various societal functions and in business.

Bakgrund

Sverige har fem erkända nationella minoriteter

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter – judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer (som även har ställning som urfolk).³ Dessa grupper talar minoritetsspråken jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och samiska inklusive ett antal varieteter av språken. De nationella minoriteterna utgör uppskattningsvis knappt 10 procent av Sveriges befolkning och har funnits i Sverige under mycket lång tid. Sverigefinnarna är den största gruppen (450 000–600 000 personer) och romer och tornedalingar de näst största grupperna (50 000–100 000 respektive 50 000 personer). Samer uppskattas uppgå till 20 000–35 000 personer och judar 20 000–25 000 personer.⁴ Det som förenar dessa fem grupper och som gör att de räknas som nationella minoriteter i Sverige är att varje grupp har en uttalad samhörighet och en icke dominerande ställning i samhället, en religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet, en vilja och en strävan att behålla sin identitet samt historiska eller långvariga band med Sverige.⁵

De nationella minoriteterna och minoritetsspråken skyddas av internationell lagstiftning och konventioner som Sverige ratificerat, till exempel artikel 2 i FN-konventionen om mänskliga rättigheter, Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter liksom den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.⁶ År 2000 blev minoritetspolitiken ett eget politikområde i Sverige.⁷ Sedan 2010 gäller lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)⁸ som omfattar de fem nationella minoritetskulturerna och deras språk. Lagen ger ett grundskydd som bland annat innebär att förvaltningsmyndigheter ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och möjlighet till inflytande i frågor som berör dem, till exempel genom samråd. I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Nationella minoriteters rättigheter inom skolans område regleras även av skollagen (2010:800) och av skolförordningen (SFS 2011:185). Dessutom gäller särskilda rättigheter för finsk-, samisk- och meän-

³ "Samerna är ett urfolk och har levt i det som nu är Sverige sedan urminnes tider." Enligt FN:s urfolksdeklaration har de "...rätt till eget språk och utbildning i sin egen kultur och på sitt eget språk, rätt att delta i beslutsfattande som berör deras rättigheter och rätt att utveckla sina egna beslutsfattande institutioner." Samernas särställning som urfolk skrivs även fram i den svenska regeringsformen från 2011, 1 kapitlet 2 §, Nationella minoriteters rättigheter – en handbok för kommuner, landsting och regioner, Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget, 2011, s. 8 och 11.

⁴ Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, Nationella minoriteter i Sverige, karta 2018.

⁵ Propositionen Nationella minoriteter i Sverige (prop. 1998/99:143) sidan 11.

⁶ Webbplatsen för mänskliga rättigheter.se (2018-03-08), se konventioner på <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/rattigheter-for-nationella-min>

⁷ Nationella minoriteter - Regeringen, se mänskliga rättigheter, <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/> (2018-03-08).

⁸ Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. SFS 2009:724.

kielitalande inom respektive förvaltningsområde, bland annat rättigheter att använda och få svar på minoritetsspråken i muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter i enskilda ärenden. För närvarande pågår en översyn av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.⁹

Vad gör UHR för de nationella minoriteterna?

UHR har utifrån lagstiftningen ett uppdrag att främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Arbetet med de minoritetspolitiska målen är en del av UHR:s främjandeuppdrag vilket beskrivs i regeringens regleringsbrev för myndigheten på följande sätt;

12 § Myndigheten ska

1. stimulera intresset för högskoleutbildning, och
2. främja breddad rekrytering till högskolan.

13 § Myndigheten ska inom högskolan motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.¹⁰

Dessutom ska UHR verka utifrån FN:s målsättning att bidra till att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.¹¹

Enligt myndighetens regleringsbrev ska UHR följa upp, analysera och redovisa sina internt och externt riktade insatser utifrån minoritetspolitikens mål i enlighet med vad som framförs i propositionen *Från erkännande till egenmakt* (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272). UHR redovisar myndighetens insatser till Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget samt i årsredovisningen till regeringen.¹²

⁹ Se direktiv för utredning En stärkt minoritetspolitik – översyn av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, Dir. 2016:73, se regeringens webbplats:
<http://www.regeringen.se/4ad8ea/contentassets/692be474ca9f4bc8aze8d43boao86coc/en-starkt-minoritetspolitik--oversyn-av-lagen-om-nationella-minoriteter-och-minoritetssprak-dir-201673>

¹⁰ Förordning med instruktion för Universitets- och högskolerådet, SFS 2012:811.

¹¹ Globala målens webbplats (180308), se <http://www.globalamalen.se/>

¹² Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Universitets- och högskolerådet, regeringsbeslut III:2, U2016/05494/135, U2016/05632/UH.

UHR deltar sedan 2013 i årliga samråd med de nationella minoriteterna tillsammans med övriga skolmyndigheter¹³ och tillhandahåller information på nationella minoritetsspråk och dess varieteter samt information om nationella minoriteter på myndighetens webbplatser Studera.nu och Uhr.se. Sedan 2015 publicerar UHR en årlig statistikrapport om högskoleutbildningar som berör nationella minoriteter i Sverige.

Under 2017 har UHR publicerat fem kortfilmer för sociala medier på de nationella minoritetsspråken meänkieli, finska och samiska (lule-, syd- och nordsamiska). Filmerna är textade på svenska och respektive nationellt minoritetsspråk och finns på Youtube (även via länkar på webbplatserna Studera.nu och Uhr.se). Syftet med insatsen är att uppmärksamma och sprida kunskap om nationella minoriteter i Sverige, bidra till att språken hålls levande och inspirera till högskolestudier.

Under året har gymnasieungdomars inställning till högre studier undersökts för att utforska upplevda hinder för breddad rekrytering till högre utbildning och upplevda hinder för att delta. Målsättningen är att undersökningens resultat ska kunna användas som underlag i UHR:s och lärosätenas fortsatta främjandearbete. Rapport publiceras våren 2018.

Inom ramen för Den globala skolans (DGS) fortbildning för skolpersonal inom lärande för hållbar utveckling¹⁴ har UHR under 2017 i samarbete med kommuner genomfört seminarier på tema kultur och identitet med samisk medverkan.

¹³ Universitetskanslersämbetet, Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolinspektionen.

¹⁴ Seminarier utifrån FN:s Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling som riktar sig till pedagogisk personal inom förskola, grundskola och gymnasium, chefer, rektorer, politiker och övriga intresserade.

Högskoleutbildningar i de nationella minoriteternas språk och kultur – vad har hänt?

Metod

Den här rapporten presenterar statistik för högskoleutbildningar på grund och avancerad nivå i nationella minoriteters språk och kultur i två lika tidsdimensioner, dels jämför den år 2017 med 2016 och dels ger den en bild av utvecklingen nio läsår bakåt i tiden.

Till utbildningar med start våren 2016 till hösten 2017 jämförs sökande- och antagningsstatistik för det totala ordinarie utbudet av kurser och program i de nationella minoriteternas språk och kultur samt ämneslärarprogram med inriktning mot nationella minoritetsspråk. Statistiken omfattar antal utbildningar inom det ordinarie utbudet, behöriga sökande, antagna och reservplacerade (behöriga sökande som inte blev antagna) vid det andra urvalet (UHR genomför två urval) för varje nationell antagningsomgång (vår och höst) fördelat per kön. Observera att rapporten inte visar förändringar i antagningsstatistik efter det andra urvalet.

Rapporten ger även en tillbakablick på utbildningsutbud, antal sökande, antagna, reserver vid urval 2 för kurser och program samt registrerade studenter på kurser nio läsår från 2008/09¹⁵ till 2016/17 fördelat på kön. Här handlar det om unika sökande per läsår. Observera att rapporten även här inte visar förändringar i antagningsstatistik efter det andra urvalet. För läsåren 2008/09 till 2014/15 presenteras även studenternas prestationsgrad på kurser i nationella minoriteters språk och kultur.

Rapporten är uppdelad per språkområde, finska, jiddisch/judaistik, samiska, meänkieli, romani chib och flerspråkiga utbildningar. Observera att de som söker och blir antagna till utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur sannolikt inte enbart tillhör de nationella minoriteterna. Dessa utbildningar är öppna för alla att söka som är behöriga. I anmälan till utbildningarna registreras inte etnisk tillhörighet varför vi inte kan veta om de sökande tillhör någon nationell minoritet eller inte.

¹⁵ Läsårsuppgifter avser höst och vår, för exempelvis läsåret 2008/2009 - hösten 2008 och våren 2009.

Begreppet *prestationsgrad* används som ett mått på studieprestation som visar hur hög andel av högskolepoängen studenter tar av de som de registrerat sig för ett visst läsår.¹⁶ Vid beräkning av prestationsgraden följs avklarade poäng för varje kursregistrering upp under registreringsterminen och de tre efterföljande terminerna, vilket betyder att uppföljningstiden för prestationsgrad är totalt fyra terminer. De senaste uppgifterna om prestationsgrad som presenteras här gäller därför läsåret 2014/15. Vid tolkningen av prestationsgrad uppmanas läsaren att beakta det faktum att studenterna kan ha ett flertal olika syften med studierna och olika skäl till varför de väljer eller inte väljer att fullfölja hela eller delar av de kurser som de registrerat sig på. Det är därför inte möjligt att utifrån detta material med full säkerhet avgöra om prestationsgraden är bra eller dålig eftersom vi inte känner till studenternas syfte med studierna. Dessutom är det få studenter som läser inom vissa av minoritetsspråken vilket medför att det kan bli stora förändringar från år till år.

Det startar alltid fler utbildningar på universitet och högskolor på höstterminerna än på vårterminerna. Det gäller särskilt programutbildningar som sträcker sig över flera år. Universitet och högskolor erbjuder studenterna olika former av utbildningar, till exempel campusutbildningar¹⁷ och distansutbildningar,¹⁸ med eller utan fysiska träffar.

Den könsfördelning som presenteras och analyseras i rapporten relaterar värderingen till det allmänt vedertagna jämställdhetsmålet där en könsfördelning mellan kvinnor och män på 60 respektive 40 procent definieras som jämn. Definition av övriga centrala begrepp finns i bilaga A.

Observera att årets rapport inte innehåller uppgifter om uppdragsutbildningar.

Rapportens tabellbilaga B innehåller uppgifter om utbildningar, antal behöriga sökande, antagna vid andra urvalet och reservplacerade efter andra urvalet för utbildningar som startar under perioden våren 2016 till hösten 2017. Statistiken presenteras per antagningsomgång, utbildning och lärosäte, totalt och fördelat per kön.

Antagningsstatistiken är baserad på data från antagningssystemet som finns i UHR:s statistikdatabas. Uppgifter om antal registrerade studenter och studenters prestationsgrad har levererats av Universitetskanslersämbetet.

Bilaga C beskriver vilka lärosäten som erbjudit utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur. Bilaga D beskriver UHR:s process för att ta fram antagningsstatistik.

¹⁶ Prestationsgraden är antalet avklarade högskolepoäng omräknade till helårsprestationer dividerade med antalet helårsstudenter.

¹⁷ Med campusutbildningar avses utbildningar vars undervisning ges vid fysiska träffar på lärosätets campusområde.

¹⁸ Distansutbildningar definieras som utbildningar där lärare och student i huvudsak är åtskilda i tid och rum, ref. Universitetskanslersämbetet, Universitet och högskolor, årsrapport 2017, rapport 2017:8, s. 32.

Utbildningar i finska (språk och kultur) – en jämförelse mellan 2016 och 2017

Antal utbildningar i finska (språk och kultur) har ökat

Av de fem nationella minoritetsspråken erbjuder universitet och högskolor flest utbildningar i finska (språk och finsk kultur). Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Stockholms, Uppsala och Umeå universitet tillsammans 51 utbildningar (kurser och program), vilket motsvarar en ökning på 6 procent jämfört med 2016. Av dessa erbjöd Stockholms universitet fyra programutbildningar, två fler än året innan. Det finns fler utbildningar att söka som startar på hösten än på våren, se tabell 1.

Utbildningsutbudet bestod främst av utbildningar i finska språket. Det handlar om utbildningar i finska som främmande språk, finska för modersmålslärare, finsk grammatik och litteratur samt finsk grammatik, vokabulär och skriftlig kommunikation med flera. Utbildningar i finsk kultur var exempelvis sverigefinnarnas kultur och historia, finlandskunskap samt finsk kultur och finskt samhälle. Exempel på utbildning som tillkom det senaste året är finska som arvspråk med didaktisk inriktning vid Stockholms universitet. Exempel på programutbildningar som Stockholms universitet erbjöd 2017 är kandidatprogram i språk med inriktning mot finska respektive i språk och översättning, inriktning finska, mastersprogram i litteraturvetenskap med inriktning mot finska. Utbildningar på avancerad nivå fanns främst i finska språket (se tabell 1-3 i bilaga B).

Antal behöriga sökande till utbildningar i finska (språk och kultur) har ökat något

Till utbildningar med start våren och hösten 2017 sökte totalt 921 behöriga sökande, drygt 3 procent fler än till 2016. Ökningen var som störst för utbildningar med start till hösten, se tabell 1. Till 2017 saknades behöriga sökande till 11 utbildningar, till 2016 till 12 av utbildningarna. Det handlar främst om språkutbildningar på avancerad nivå (masters- och kandidatprogram) vid Stockholms universitet, se tabell 1-3 i bilaga B.

Flertalet av de behöriga sökande är kvinnor, men den ojämna könsfördelningen har minskat något det senaste året och närmar sig nu fördelningen för andra högskoleutbildningar.¹⁹ Till hösten 2017 sökte 66 procent kvinnor och 34 procent män. Även till våren 2017 sökte flest kvinnor, se tabell 2.

Antal antagna till utbildningar i finska (språk och kultur) har ökat

Till utbildningar med start våren och hösten 2017 blev 354 behöriga sökande antagna (38 procent), vilket är cirka 11 procent fler än året innan. Antalet antagna ökade både till utbildningar som startade på hösten och på våren, se tabell 1.

¹⁹ Av de som sökte till högre utbildning var cirka 63 procent kvinnor och 37 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 30.

Flertalet av de antagna är kvinnor, men den ojämna könsfördelningen har minskat något det senaste året och börjar nu närma sig fördelningen för andra högskoleutbildningar.²⁰ Till utbildningar som startar hösten 2017 blev 66 procent kvinnor och 34 procent män antagna, Även till våren 2017 blev flest kvinnor antagna, se tabell 2.

Antal reserver vid urval 2 till utbildningar i finska (språk och kultur) har ökat något till enstaka utbildningar

Av de sökande som var behöriga till utbildningar med start våren och hösten 2017 blev 207 sökande reservplacerade (22 procent) då de inte blev antagna vid urval 2, vilket är 4 procent fler än 2016. Observera att det endast fanns reserver till några få utbildningar vid Uppsala universitet. Detta betyder att konkurrensen ökat något till dessa utbildningar. Till flertalet utbildningar fanns inga reserver eftersom alla behöriga blev antagna och de som inte blev antagna i det första urvalet valde att tacka ja till andra högre rangordnade utbildningar eller gjorde något annat. Mest ökade antal reserver till våren 2017, se tabell 1.

Flertalet av reserverna är kvinnor, men den ojämna könsfördelningen har minskat något det senaste året. Till hösten 2017 blev 72 procent kvinnor och 28 procent män reservplacerade, se tabell 2.²¹

Tabell 1. Totalt antal utbildningar, behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i finska (språk och kultur) med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Terminer	HT2017	HT2016	VT2017	VT2016
Antal kurser	30	28	17	14
Antal program	4	6	0	0
Antal behöriga sökande urval 2	703	726	218	165
Antal antagna urval 2	275	247	79	71
Antal reserver urval 2	157	168	50	31

²⁰ Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5.

²¹ Av de som blev reserver till högre utbildning var cirka 65 procent kvinnor och 35 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 32.

Tabell 2. Fördelning per kön – antal behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i finska (språk och kultur) till med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Antagningsomgång	Kvinnor (K)/ Män (M)/Totalt	Behöriga sökande		Antagna urval 2		Reserver urval 2	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
HT2016	K	513	71	181	73	180	70
	M	213	29	66	27	79	30
	Total	726	100	247	100	259	100
HT2017	K	466	66	181	66	183	72
	M	237	34	94	34	71	28
	Total	703	100	275	100	254	100
VT2016	K	117	71	56	79	26	59
	M	48	29	15	21	18	41
	Total	165	100	71	100	44	100
VT2017	K	135	62	58	73	36	53
	M	83	38	21	27	32	47
	Total	218	100	79	100	68	100

Blandat utbud av utbildningsformer i finska (språk och kultur)

Universitet och högskolor erbjuder olika utbildningsformer. Till utbildningar med start våren och hösten 2017 och 2016 erbjöd Stockholms universitet endast campusutbildningar. 2017 erbjöd Umeå universitet flertalet utbildningar som distansutbildningar och enstaka campusutbildningar. 2017 erbjöd Uppsala universitet endast distansutbildningar (se tabell 1-3 i bilaga B).

Inget ämneslärarprogram i finska 2017

Till utbildning med start hösten 2016 erbjöd Stockholms universitet ett ämneslärarprogram med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, med finska som modersmål i kombination med ämnet engelska. Det fanns totalt sex behöriga sökande, varav två män och fyra kvinnor; endast en person (en man) blev antagen.

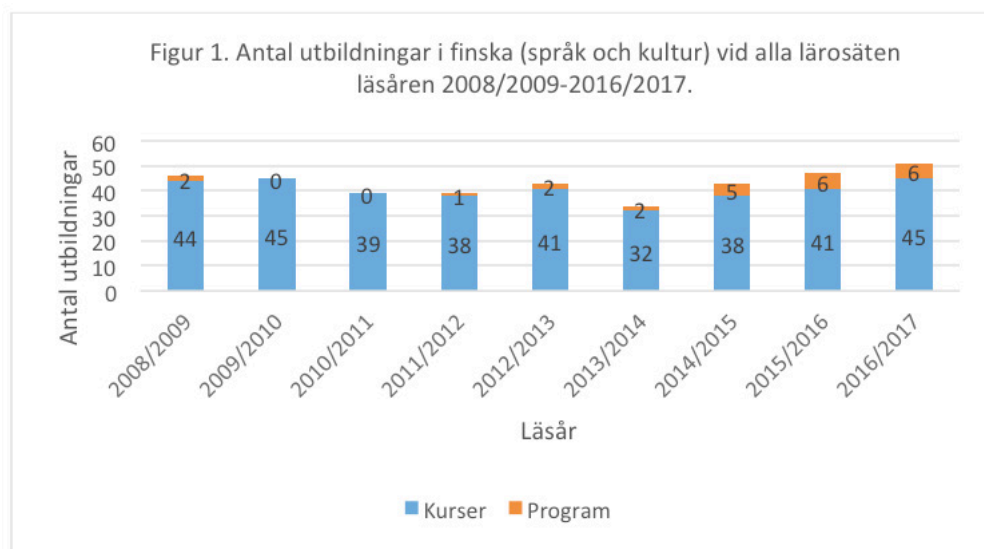
Till utbildning med start hösten 2017 erbjöd universitetet inget ämneslärarprogram (se tabell 1 i bilaga B). Inga andra universitet eller högskolor erbjöd ämneslärarutbildningar eller andra lärarutbildningar med inriktning mot grundskolans lägre stadier eller gymnasieskolan i finska. Däremot erbjöds kurser i finska för modersmåls lärare och finska som arvspråk med didaktisk inriktning (se tabell 1-3 i bilaga B).

En tillbakablick på utbildningar i finska (språk och kultur) läsåren 2008/09 till 2016/17

Antal utbildningar i finska (språk och kultur) har ökat

Under olika delar av perioden har Luleå tekniska universitet, Mälardalens högskola, Högskolan Dalarna samt Umeå, Stockholms, Lunds och Uppsala universitet erbjudit utbildningar i finska (språk och kultur). De senaste tre läsåren är det endast Uppsala, Umeå och Stockholms universitet som erbjudit utbildningarna.

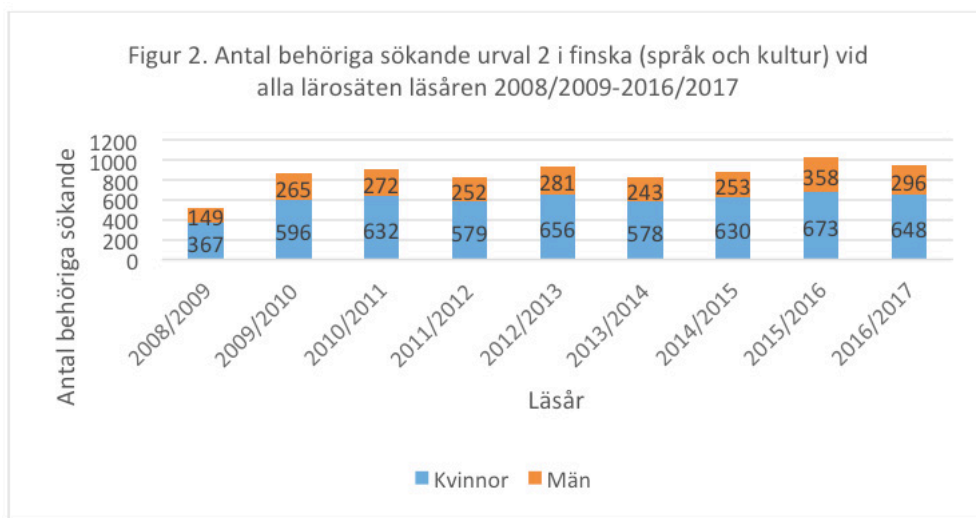
Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala utbildningsutbudet, främst kurser i finska (språk och kultur), varierat och slutligen ökat med 10 procent, från 46 till 51 utbildningar, mest var det antal program som ökade. Universitet och högskolor erbjöd i genomsnitt 43 utbildningar i finska (språk och kultur) per läsår, se figur 1.

Stor ökning av antal behöriga sökande till utbildningar i finska (språk och kultur)

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet behöriga sökande till utbildningar i finska (språk och kultur) ökat med cirka 82 procent, men antalet har varierat under perioden. Det senaste läsåret har antalet behöriga sökande minskat. Under perioden sökte i genomsnitt 858 behöriga sökande per läsår till utbildningar i finska (språk och kultur).

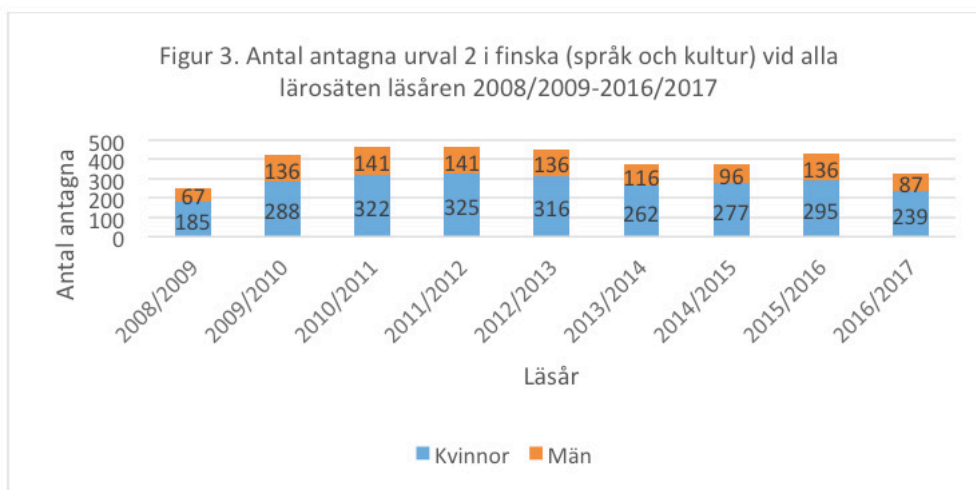
Från periodens första till sista läsår har den ojämna könsfördelningen utjämnats något. Andelen kvinnor har minskat från 71 till 69 procent och andelen män har ökat från 29 till 31 procent, se figur 2.

Antal antagna till utbildningar i finska (språk och kultur) har ökat

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet antagna till utbildningar i finska (språk och kultur) ökat med 43 procent. Det totala antalet antagna har varierat under perioden, det senaste läsåret har antalet antagna minskat. Under perioden blev i genomsnitt 396 sökande per läsår antagna till utbildningar i finska (språk och kultur).

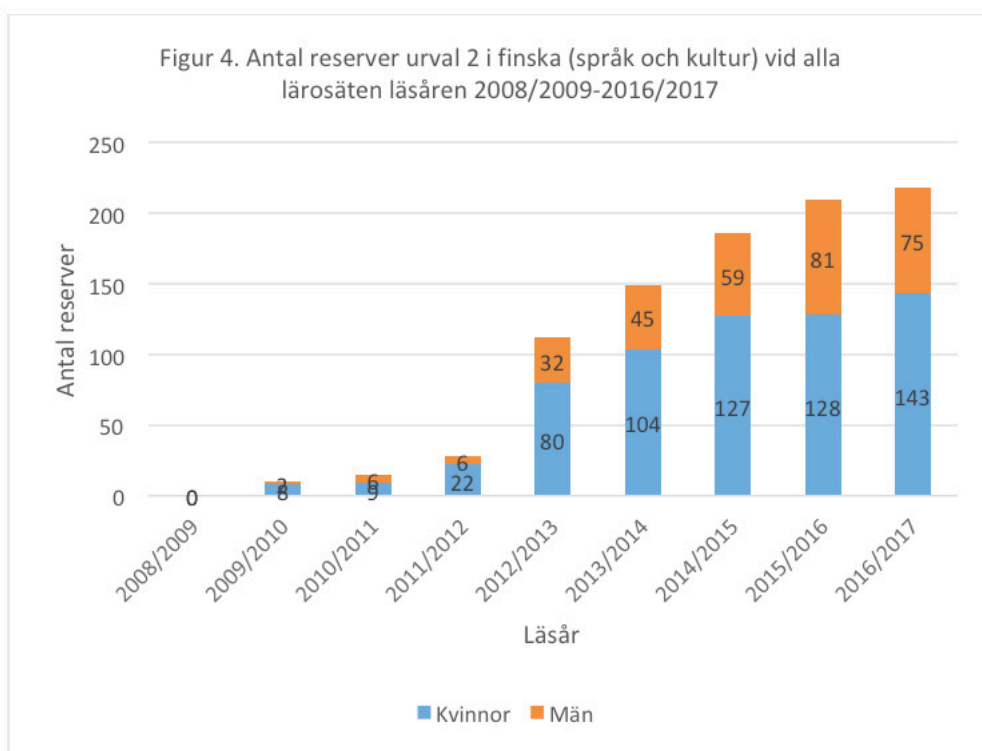
Under perioden har fördelningen mellan män och kvinnor blivit något jämnare, men generellt varit relativt stabil. Andelen kvinnor har minskat från 74 till 73 procent och andelen män har ökat från 26 till 27 procent, se figur 3.

Stor ökning av antal reserver till utbildningar i finska (språk och kultur)

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 ökade det totala antalet reserver som inte blev antagna vid urval till utbildningar i finska (språk och kultur) från 0 till 236 personer. Den stora ökningen under hela perioden tyder generellt på ett ökat intresse och större konkurrens till några av utbildningarna. Under perioden blev i genomsnitt 103 sökande per läsår reservplacerade till utbildningar i finska (språk och kultur).

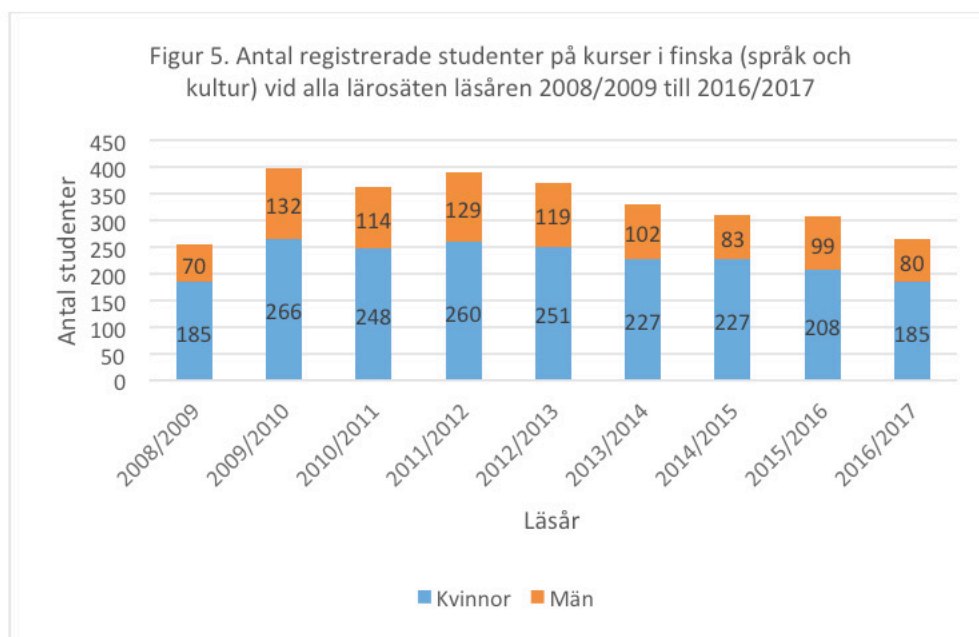
Under perioden har fördelningen mellan män och kvinnor utjämnats något. Andelen kvinnor har minskat från 80 till 66 procent och andelen män har ökat från 20 till 34 procent, se figur 4.

Antal registrerade studenter på kurser i finska (språk och kultur) har ökat, men trenden är nedåtgående

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet registrerade studenter på kurser i finska (språk och kultur) ökat med cirka 4 procent, men trenden de senaste sex läsåren är nedåtgående. Antal studenter har varierat mellan som lägst 255 läsåret 2008/09 till som högst 398 läsåret 2009/10.

Under perioden blev fördelningen mellan män och kvinnor något jämnare. Andelen kvinnor minskade mellan första och sista läsåret från 73 till 70 procent och andelen män ökade från 27 till 30 procent, se figur 5.

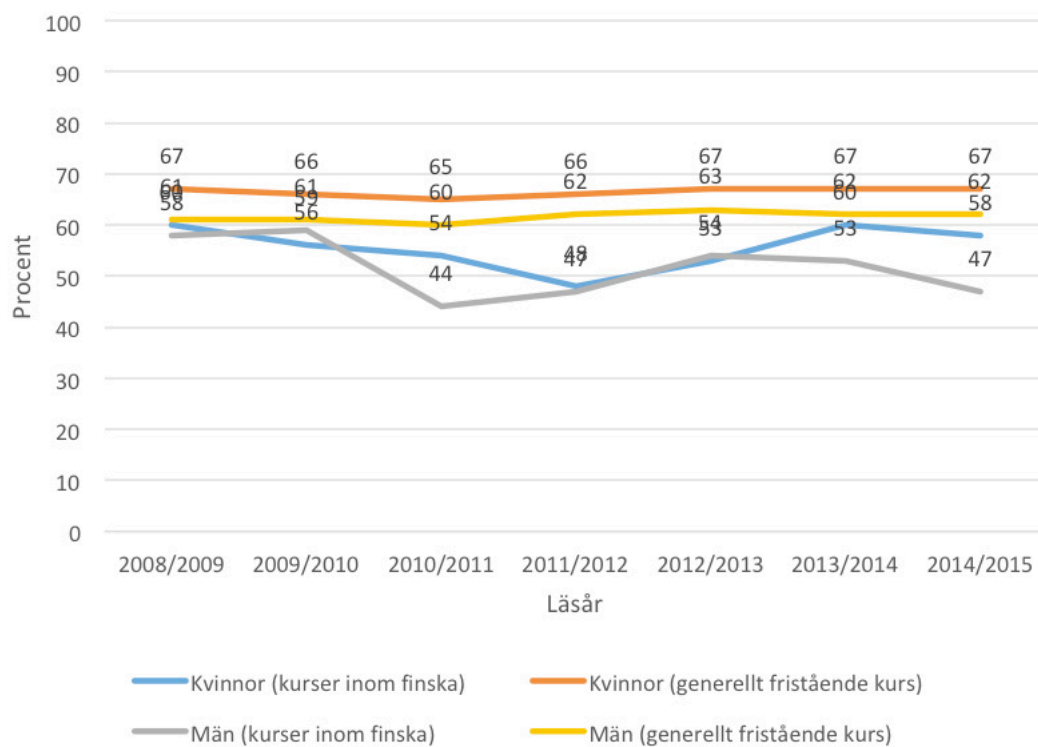

Prestationsgraden för studenter på kurser i finska (språk och kultur) har varierat och minskat något

Från läsåret 2008/09 till 2014/15 har prestationsgraden för studenter på kurser i finska (språk och kultur) minskat något. Under hela perioden har prestationsgraden på kurser inom finska varit lägre än den generella prestationsgraden för fristående kurser som har varit mellan 63 och 65 procent under dessa läså. Studenternas prestationsgrad på minoritetskurserna varierade mer än för studenter vid fristående kurser generellt.

De flesta läså var prestationsgraden något högre för kvinnor än för män på samma sätt som för studenter på fristående kurser generellt, men för kurserna inom finska varierade könsskillnaderna mer. Från läsåret 2008/09 till 2014/15 minskade prestationsgraden med 2 procentenheter för kvinnor medan mäns prestationsgrad minskade med 11 procentenheter under samma sjuårsperiod. Under perioden var i genomsnitt kvinnors prestationsgrad 56 procent och mäns 52 procent per läså på kurser i finska (språk och kultur), se figur 6.

Figur 6. Prestationsgrad inom fyra terminer för studerande kvinnor och män på kurser i finska (språk och kultur) vid alla lärosäten läsåren 2008/2009 till 2014/2015 samt generell prestationsgrad i procent för kvinnor och män på fristående kurs

Utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik – en jämförelse mellan 2016 och 2017

Antal kurser i jiddisch (språk och kultur) har ökat, men utbudet av judaistik har minskat

Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Lunds och Uppsala universitet 42 utbildningar (kurser och program) i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik,²² vilket är knappt 16 procent fler än 2016, varav en programutbildning respektive år, mastersprogram i litteratur – kultur – medier, jiddischlitteratur. Det erbjöds fler utbildningar med start på hösten än till våren 2017, en skillnad som förstärktes jämfört med 2016, se tabell 3.

Till utbildningar som startade våren och hösten 2017 bestod utbudet främst av utbildningar i judaistik, 67 procent av det totala utbildningsutbudet, vilket är en minskning med 11 procentenheter jämfört med 2016.

Kurser i språket jiddisch är exempelvis språk och litteratur och jiddisch-modernism 1907-1954, kurser i jiddischkultur är exempelvis judendom som levd religion, judisk mystik, klassiska judiska texter och judisk historia och kultur med flera. Kurser i judaistik är exempelvis judaistik: judisk mystik och judaistik: klassisk judiska texter. Vid Uppsala universitet erbjöds endast en kurs, Judarnas i historia i Sverige. Utbildningar på avancerad nivå fanns främst inom judaistik (se tabell 4-5 i bilaga B).

Antal behöriga sökande till kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik ökade och könsfördelning var mycket jämn

Till kurser med start våren och hösten 2017 fanns totalt 329 behöriga sökande, vilket är cirka 23 procent fler än 2016. Ökningen var störst till kurser med start hösten, till våren var ökningen mycket liten, se tabell 3. Till 2017 saknades behöriga sökande till åtta av utbildningarna, till 2016 till tolv av utbildningarna. Det handlar främst om judaistikutbildningar på avancerad nivå (masters- och kandidatprogram) vid Lunds universitet.

Distansutbildningar hade fler sökande än campusutbildningar i de fall som samma utbildning erbjöds i två olika former vilket kan bero på att dessa utbildningar gör det möjligt för sökande bosatta i andra delar av landet att studera oavsett bostadsort (se tabell 4 i bilaga B).

Könsfördelningen bland de sökande har blivit allt jämnare och är näst intill jämn, vilket skiljer sig markant från fördelningen för andra högskoleutbildningar.²³ Till hösten 2017 sökte 51 procent kvinnor och 49 procent män. Även till våren 2017 och 2016 var fördelningen mycket jämn, se tabell 4.

²² Judaistik är det ämne där judendomens och det judiska folkets historiska, kulturella, religiösa och litterära uttryck och erfarenheter studeras, se: [http://www.ctr.lu.se/institutionen/att-lasa-hos-oss/judaistik-amnesintroduktion/\(2018-01-25\)](http://www.ctr.lu.se/institutionen/att-lasa-hos-oss/judaistik-amnesintroduktion/(2018-01-25)).

²³ Av de som sökte till högre utbildning var cirka 63 procent kvinnor och 37 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 30.

Antal antagna till kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik ökade

Till kurser med start våren och hösten 2017 blev 165 personer antagna (50 procent), cirka 13 procent fler än till 2016. Antalet antagna ökade till hösten, men minskade något till våren, se tabell 3.

Könsfördelningen bland de antagna har blivit allt jämnare och blev näst intill jämt fördelad, vilket skiljer sig från fördelningen för andra högskoleutbildningar.²⁴ Till hösten 2017 blev 50 procent kvinnor respektive män antagna, se tabell 4 nedan.

Få reserver till kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik då flertalet blev antagna

Till kurser med start hösten 2017 blev endast enstaka personer reservplacerade vid urval 2 till i kurser i jiddisch. Det betyder att flertalet av de som sökt kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik blev antagna och att flertalet av de som inte blev antagna i det första urvalet valde att tacka ja till andra högre rangordnade utbildningar eller gjorde något annat. Observera att det bara fanns reserver till enstaka kulturkurser vid Uppsala universitet. Det fanns inga reserver till kurser med start våren 2017 och 2016. Könsfördelningen bland reserverna varierade, men eftersom antal reserver var så få presenteras könsfördelningen inte i tabell 4 nedan (se tabell 4-5 i bilaga B).

Tabell 3. Totalt antal utbildningar, behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Terminer	HT2017	HT2016	VT2017	VT2016
Antal kurser	24	19	17	17
Antal program	1	1	0	0
Antal behöriga sökande urval 2	201	140	128	127
Antal antagna urval 2	95	70	70	76
Antal reserver urval 2	Mindre än 5	6	0	0

²⁴ Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5.

Tabell 4. Fördelning per kön – antal behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Antagningsomgång	Kvinnor (K)/ Män (M)/Totalt	Behöriga sökande		Antagna urval 2	
		Antal	Procent	Antal	Procent
HT2016	K	82	59	39	56
	M	58	41	31	44
	Total	140	100	70	100
HT2017	K	102	51	48	50
	M	99	49	47	50
	Total	201	100	95	100
VT2016	K	63	50	38	50
	M	64	50	38	50
	Total	127	100	76	100
VT2017	K	61	48	34	49
	M	67	52	36	51
	Total	128	100	70	100

Blandat utbud av utbildningsformer i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik

Universiteten erbjuder olika typer av utbildningsformer. Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Lunds universitet knappt 60 procent campusutbildningar och drygt 30 procent distansutbildningar vilket är något fler distansutbildningar än 2016. Uppsala universitet erbjöd en utbildning som campusutbildning både 2016 och 2017 (se tabell 4-5 i bilaga B).

Ämneslärarprogram i jiddisch saknas

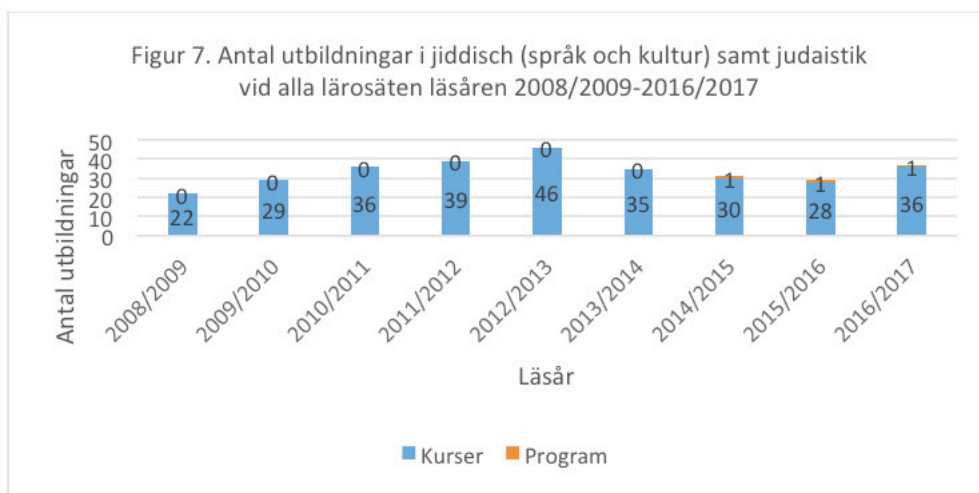
Lunds universitet erbjöd inget lärar- eller ämneslärarprogram i jiddisch 2016 eller 2017. Inget universitet har i dag något uppdrag att ta fram ämneslärarutbildning i jiddisch (se tabell 4-5 i bilaga B).

En tillbakablick på utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik läsåren 2008/09 till 2016/17

Stor ökning av antalet utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik

I början av perioden till våren 2013 erbjöd Malmö högskola (numera Malmö universitet) utbildningar i judaistik, Lunds universitet erbjöd utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik under hela perioden. Uppsala universitet erbjöd en kulturutbildning (inom jiddisch) det sista läsåret.

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala utbildningsutbudet i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik ökat med 68 procent, från 22 till 37 utbildningar. Antalet har varierat under perioden och i genomsnitt erbjöd universitet och högskolor 34 utbildningar per läsår, varav ett program per läsår de tre senaste läsåren, se figur 7.

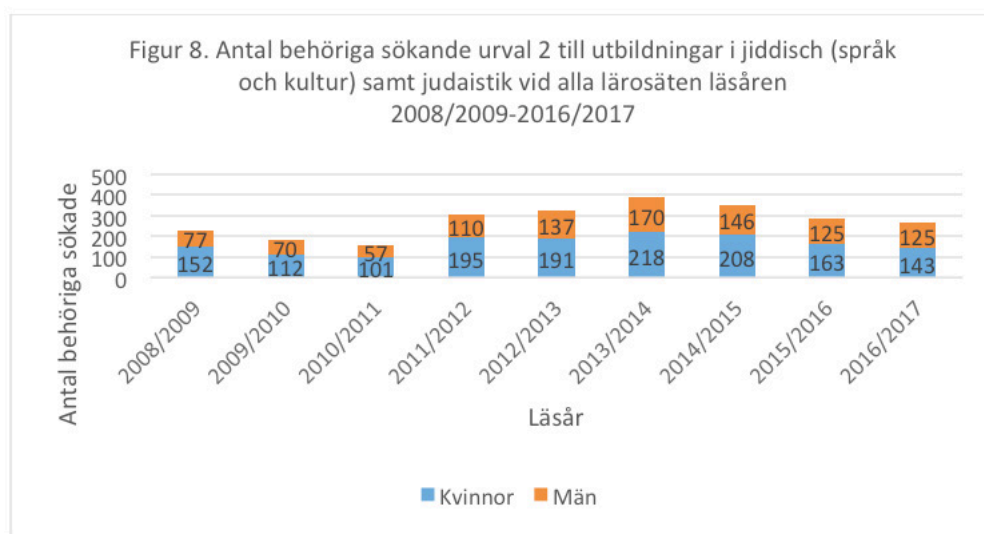

Antal behöriga sökande till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik varierade och ökade

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet behöriga sökanden till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik ökat med cirka 17 procent. Antalet sökande har varierat, med en stor ökning i mitten av perioden. Antalet sökande under perioden var i genomsnitt 277 per läsår till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) och judaistik.

Under perioden har fördelningen mellan män och kvinnor varierat och var de sista läsåren mycket jämn i jämförelse med fördelningen för andra högskoleutbildningar.²⁵ Andelen kvinnor har minskat från 66 till 53 procent och andelen män har ökat från 34 till 47 procent, se figur 8.

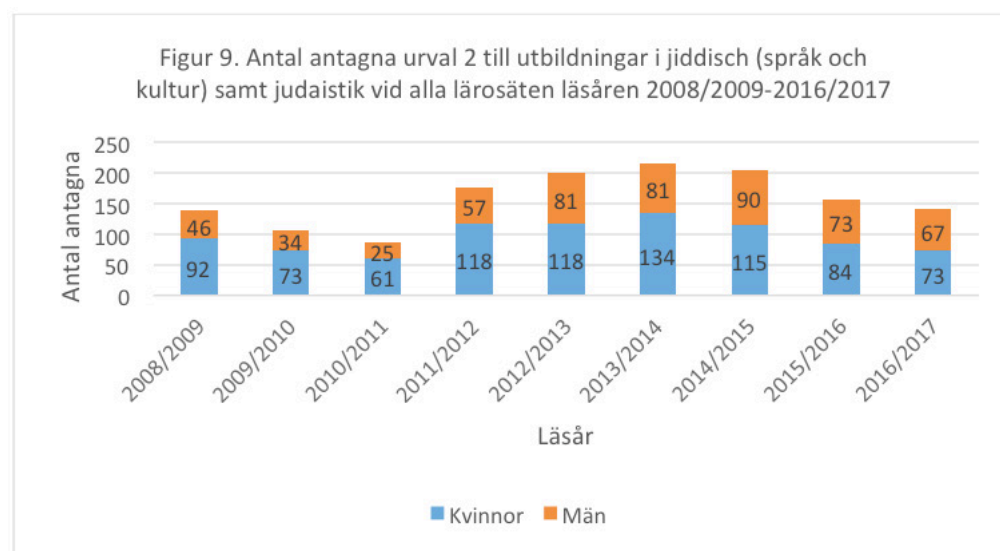
²⁵ Av de som sökte till högre utbildning var cirka 63 procent kvinnor och 37 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 30.

Antal antagna till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik har varierat, men är relativt oförändrat

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet antagna till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik varit relativt oförändrat. Det totala antalet antagna har varierat under perioden, med en ökning i mitten och en minskning i slutet. I genomsnitt blev 158 sökande antagna per läsår under aktuell period.

Under perioden har fördelningen mellan män och kvinnor varierat och är nu mycket jämn. Andelen kvinnor har minskat från 66 till 52 procent och andelen män har ökat från 33 till 48 procent, se figur 9.

Antal reserver till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik var mycket få

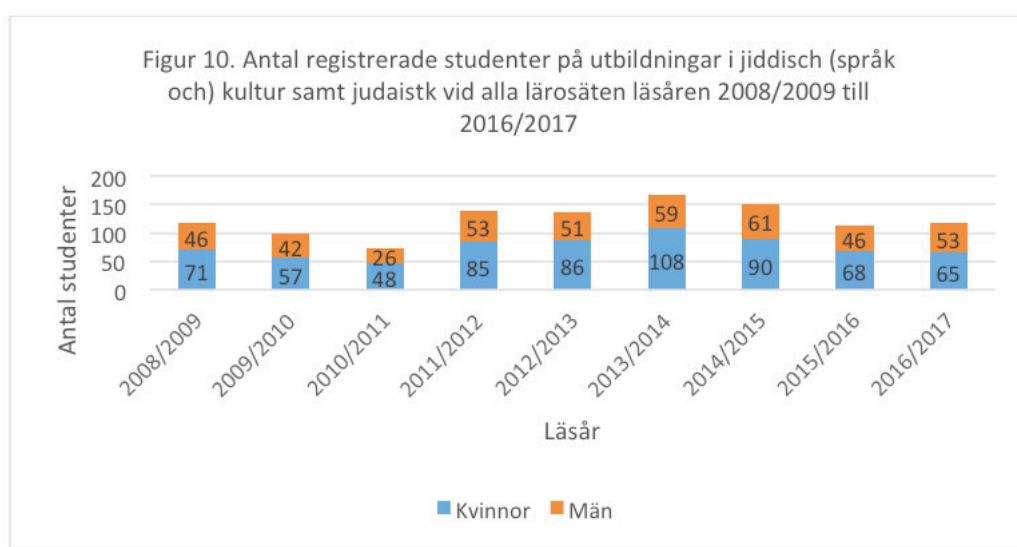
Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet reserver efter det andra urvalet till utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik varit mycket få och ökat lite från läsåret 2013/14 och framåt – från en till sex personer. Läsåren 2008/09 till 2012/13 och 2015/16 blev inga sökande reservplacerade. Detta tyder

på att konkurrensen om utbildningsplatserna varit liten och att flertalet behöriga sökande blev antagna. Under perioden har fördelningen mellan män och kvinnor varit relativt jämn. Eftersom det var så få reserver presenteras inte antal och könsfördelning i ett diagram.

Antal registrerade studenter på kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik var relativt oförändrat under perioden

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet registrerade studenter på utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik varit relativt konstant med vissa variationer. Antal studenter har varierat mellan som lägst 74 läsåret 2010/11 och som högst 167 läsåret 2013/14.

Under perioden utjämnades fördelningen mellan män och kvinnor något och blev mycket jämn. Andelen kvinnor har minskat från 61 till 55 procent och andelen män har ökat från 39 till 45 procent, se figur 10.

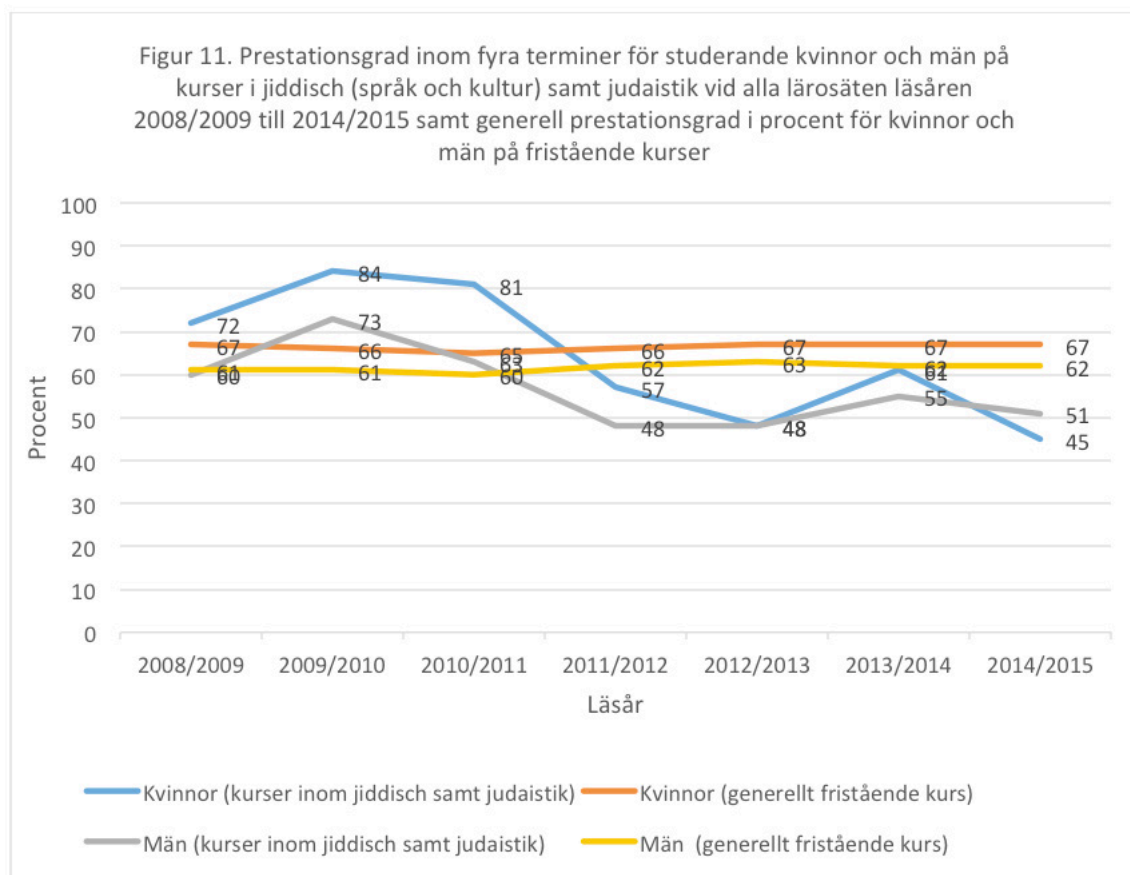
Prestationsgraden för studenter på utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik har minskat

Från läsåret 2008/09 till 2014/15 har prestationsgraden²⁶ för studenter på kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik varierat och varit lägre än den generella prestationsgraden för fristående kurser som har varit mellan 63-65 procent under perioden. Studenternas prestationsgrad på kurserna har också varierat mer än för studenter vid fristående kurser generellt. En orsak till detta är att det är så få studenter som läser kurser i jiddisch och judaistik vilket medför att det kan bli stor variationer från år till år.

Kvinnornas prestationsgrad på kurser i jiddisch och judaistik varierade kraftigt under perioden och var som högst 84 procent läsåret 2009/10 och som lägst 45 procent läsåret 2014/15, vilket är en skillnad på 39 procentenheter. Detta kan jämföras med kvinnors generella prestationsgrad på fristående kurser under samma period som varierade väldigt lite. Även mäns prestationsgrad på kurser

²⁶ Uppföljningstiden är registreringsterminen och de tre efterföljande terminerna. Antalet avklarade högskolepoäng omräknade till helårsprestationer dividerade med antalet helårsstudenter.

inom jiddisch och judaistik varierade kraftigt och var som högst 73 procent läsåret 2009/10 och som lägst 48 procent läsåren 2011/12 och 2012/13, vilket är en skillnad på 25 procentenheter. Mäns generella prestationsgrad på fristående kurser under samma period varierade väldigt lite. Under perioden var i genomsnitt kvinnors prestationsgrad 64 procent och mäns prestationsgrad 57 procent per läsår på kurser i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik, se figur 11.

Utbildningar i samiska (språk och kultur) – en jämförelse mellan 2016 och 2017

Utbildningsutbudet i samiska (språk och kultur) har ökat

Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Umeå och Uppsala universitet tillsammans 22 utbildningar i samiska språk och samisk kultur, 16 procent fler än 2016. Flest utbildningar erbjöds med start på hösten. Ingen programutbildning erbjöds 2017, endast ett program erbjöds 2016, se tabell 5.

Utbildningsutbudet bestod främst av kurser i språket samiska. Det handlar om utbildningar i de samiska varieteterna lulesamiska, nordsamiska och sydsamiska, jämförande urfolksstudier samt samisk språkvetenskap med flera. Exempel på kulturutbildningar är samisk kultur: andlighet och tro, samiska studier: repatriering, det samiska samhället: historiska perspektiv samt samisk kultur och samiskt samhälle. På avancerad nivå fanns främst utbildningar i samiska språk (se tabell 6-7 i bilaga B).

Antal behöriga sökande till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat mycket, andelen kvinnor var störst och ökade

Till utbildningar med start våren och hösten 2017 sökte totalt 626 behöriga sökande, cirka 49 procent fler än 2016. Antalet behöriga sökande ökade till både våren och hösten, mest (72 procent) till utbildningar med start våren 2017 i jämförelse våren 2016, se tabell 5. Till 2017 respektive 2016 saknades behöriga sökande till en utbildning (se tabell 6 i bilaga B).

Könsfördelningen var mycket ojämn. Flertalet av de sökande var kvinnor och de utgör en allt större andel av de sökande. Till hösten 2017 sökte 80 procent kvinnor och 20 procent män, se tabell 6 nedan.

Antal antagna till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat

Till utbildningar med start våren och hösten 2017 blev 282 sökande antagna (45 procent), cirka 12 procent fler än 2016. Antalet antagna till våren 2017 ökade relativt mycket jämfört med våren 2016, se tabell 5.

Könsfördelningen var mycket ojämn. Flertalet av de antagna är kvinnor och de utgör en allt större andel av de sökande, vilket skiljer sig från fördelningen för andra högskoleutbildningar.²⁷ Till hösten 2017 blev 80 procent kvinnor och 20 procent män antagna, jämfört med 78 procent kvinnor och 22 procent män till hösten 2016, se tabell 6.

²⁷ Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5.

Antal reserver till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat för enstaka utbildningar

Av behöriga sökande till utbildningar med start våren och hösten 2017 reservplacerades 98 personer (16 procent), jämfört med 2016 då det endast fanns enstaka reserver. Observera att det endast fanns reserver till enstaka kulturutbildningar 2017 – en med utbildningsstart till hösten vid Umeå universitet och en till våren vid Uppsala universitet. Detta betyder att konkurrensen ökade till dessa utbildningar, till de flesta utbildningar saknades reserver, behöriga sökande blev antagna och de som inte blev antagna i det första urvalet valde att tacka ja till andra högre rangordnade utbildningar eller gjorde något annat. Antal reserver ökade både till hösten och till våren, se tabell 5.

Det senaste året var flertalet av de reservplacerade kvinnor och könsfördelningen var därför ojämn vilket skiljer sig från fördelningen till andra högskoleutbildningar.²⁸ Till hösten 2017 reservplacerades 76 procent kvinnor och 24 procent män. Till våren 2017 reservplacerades 84 procent kvinnor och 16 procent män, se tabell 6.

Tabell 5. Totalt antal utbildningar, behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i samiska (språk och kultur) med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Terminer	HT2017	HT2016	VT2017	VT2016
Antal kurser	14	14	8	4
Antal program	0	1	0	0
Antal behöriga sökande urval 2	406	292	220	128
Antal antagna urval 2	187	183	95	64
Antal reserver urval 2	57	Mindre än 5	41	0

²⁸ Av de som blev reservplacerade till högre utbildning var cirka 65 procent kvinnor och 35 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 32.

Tabell 6. Fördelning per kön – antal behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i samiska (språk och kultur) med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Antagningsomgång	Kvinnor (K)/Män (M)/Totalt	Behöriga sökande		Antagna urval 2		Reserver urval 2	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
HT2016	K	217	74	143	78	Mindre än 5	-
	M	75	26	40	22	Mindre än 5	-
	Total	292	100	183	100	Mindre än 5	-
HT2017	K	325	80	150	80	65	76
	M	81	20	37	20	20	24
	Total	406	100	187	100	85	100
VT2016	K	96	75	52	81	0	0
	M	32	25	12	19	0	0
	Total	128	100	64	100	0	0
VT2017	K	171	77	77	81	47	84
	M	49	22	18	19	9	16
	Total	220	100	95	100	56	100

Endast distansutbildningar i samiska (språk och kultur) 2017

Universitet och högskolor erbjuder olika utbildningsformer. Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Umeå och Uppsala universitet endast utbildningar som distansutbildningar. 2016 erbjöd Umeå universitet en utbildning som campusutbildning (se tabell 6-7 i bilaga B).

Inget ämneslärarprogram erbjöds i samiska 2017

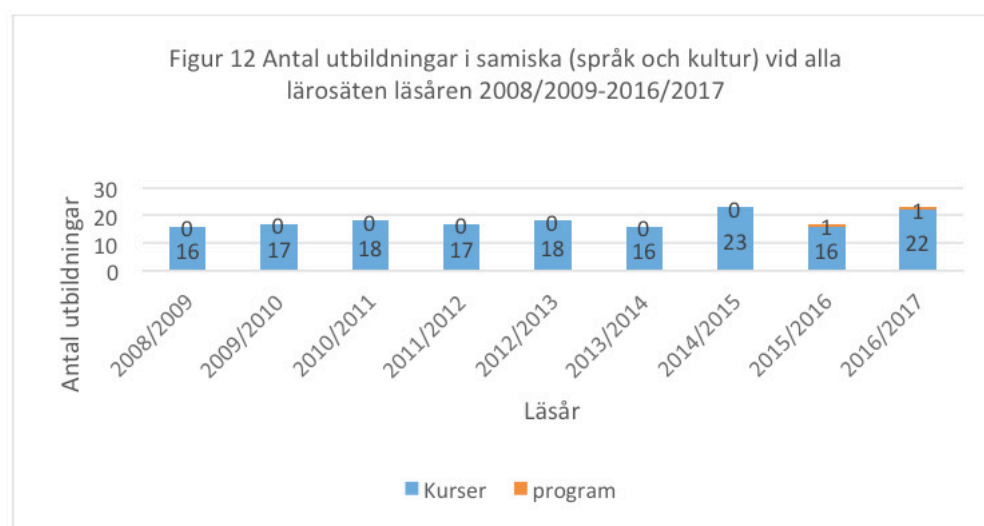
Umeå universitet erbjöd inget lärar- eller ämneslärarprogram i samiska under 2017 och inte någon kurs i samiska för modersmålslärare. 2016 erbjöd universitetet ett ämneslärarprogram i samiska för gymnasieskolan, men ingen lärarutbildning med inriktning mot grundskolan (se tabell 6 i bilaga B).

En tillbakablick på utbildningar i samiska (språk och kultur) läsåren 2008/09 till 2016/17

Utbildningsutbudet till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat mycket

Umeå och Uppsala universitet har erbjudit utbildningar i samiska (språk och kultur) under hela perioden 2008/09 till 2016/17. Luleå tekniska universitet erbjöd enstaka utbildningar de första två läsåren. Göteborgs universitet erbjöd en enstaka kulturutbildning det första läsåret och Karlstads universitet en kurs i mitten av perioden.

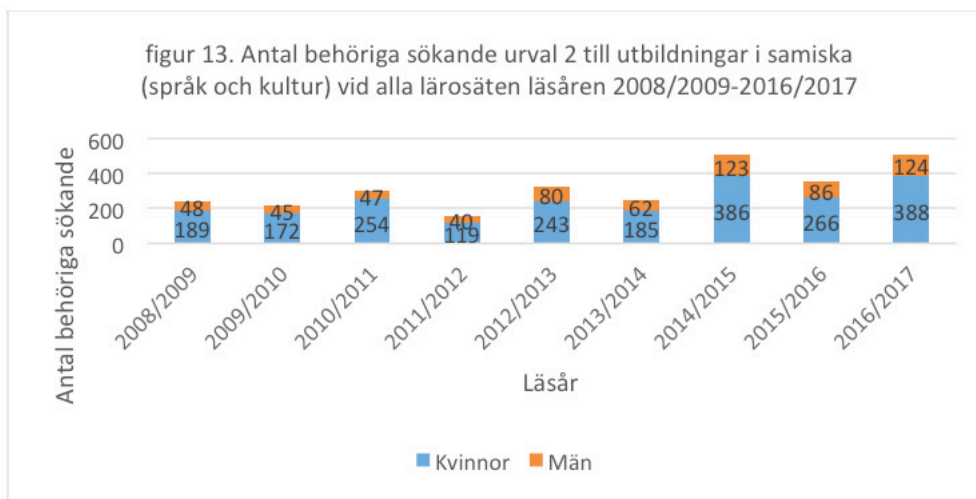
Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala utbildningsutbudet i samiska (språk och kultur) ökat med 43 procent, från 16 till 23 utbildningar. Antalet utbildningar har varit relativt jämnt under perioden med undantag för ökning läsåret 2014/15 och 2016/17. I genomsnitt erbjöd universitet och högskolor 18 utbildningar per läsår i samiska (språk och kultur), varav ett program två av läsåren i slutet av perioden, se figur 12.

Antal behöriga sökande till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat mycket

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet behöriga sökande till utbildningar i samiska (språk och kultur) ökat med cirka 75 procent. Det totala antalet behöriga sökande har succesivt ökat, men har varierat under perioden, i genomsnitt sökte 317 behöriga sökande per läsår till utbildningar i samiska (språk och kultur).

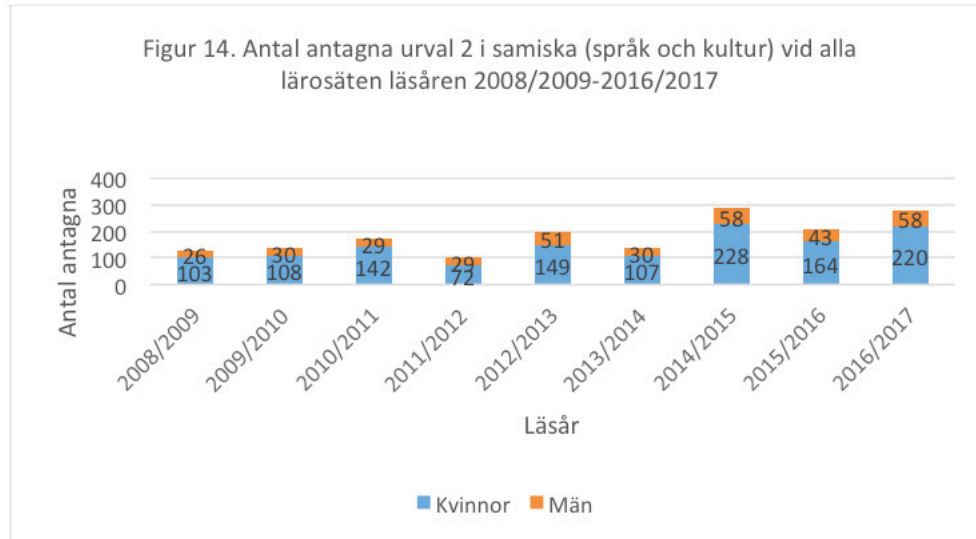
Under perioden har fördelningen mellan kvinnor och män varit ojämn, även om viss utjämning skett. Andelen kvinnor har minskat från 80 till 76 procent och andelen män har ökat från 20 till 24 procent, se figur 13.

Antal antagna till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat mycket

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet antagna till utbildningar i samiska (språk och kultur) ökat med cirka 115 procent. Det totala antalet antagna har succesivt ökat, men har varierat under perioden, i genomsnitt blev 183 sökande per läsår antagna till utbildningar i samiska (språk och kultur).

Under perioden har fördelningen mellan kvinnor och män varit oförändrat mycket ojämn med 80 procent kvinnor och 20 procent män, se figur 14.

Antal reserver till utbildningar i samiska (språk och kultur) har ökat

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet reserver till utbildningar i samiska (språk och kultur) ökat från 0 till 43 personer. De första fyra läsåren fanns inga reserver, de tillkom först läsåret 2012/13 med enstaka personer. Det totala antalet reserver har successivt ökat, läsåret 2013/2014 fanns 11 reserver, läsåret 2014/15 fanns 18 reserver och läsåret 2016/17 fanns 43 reserver. Läsåret 2015/16 fanns inga reserver (antalet behöriga sökande och antagna minskade

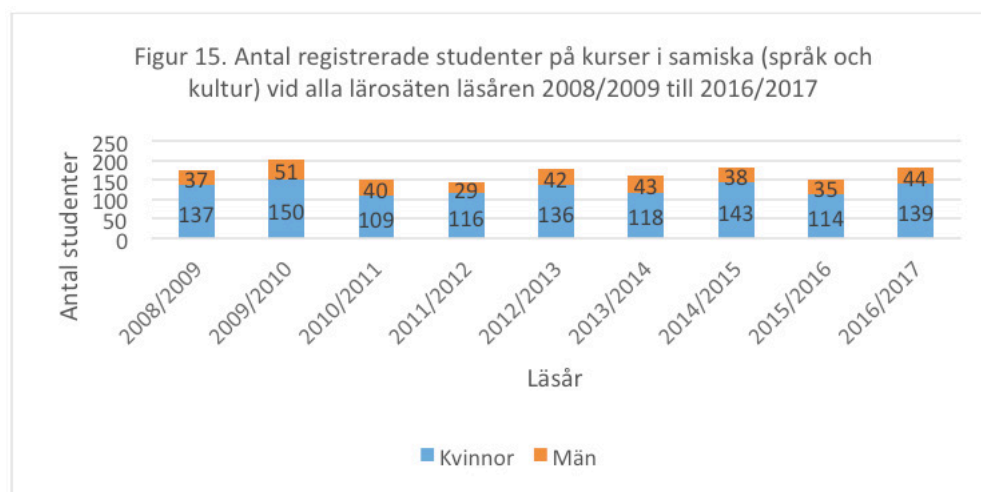
detta läsår). Eftersom det handlar om så få personer presenteras inget diagram över antal reserver till utbildningar i samiska (språk och kultur).

Under perioden har fördelningen mellan kvinnor och män varierat från jämn läsåret 2013/14 till mycket ojämn läsåret 2016/17. Det låga antalet personer gör att det inte går att dra några säkra slutsatser om utvecklingen eftersom små förändringar av antal ger stor procentuell förändring. Läsåret 2016/17 var exempelvis andelen kvinnor 79 procent och andelen män 21 procent.

Antal registrerade studenter på kurser i samiska (språk och kultur) har ökat lite

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet registrerade studenter på kurser i samiska (språk och kultur) ökat med cirka 5 procent. Det totala antalet registrerade studenter var relativt jämnt, men varierade något under perioden. Antal studenter har varierat mellan som lägst 145 läsåret 2011/12 och som högst 201 läsåret 2009/10.

Under perioden var fördelningen mellan kvinnor och män mycket ojämn. Andelen kvinnor har under perioden minskat från 79 till 76 procent och andelen män har ökat från 21 till 24 procent, se figur 15.

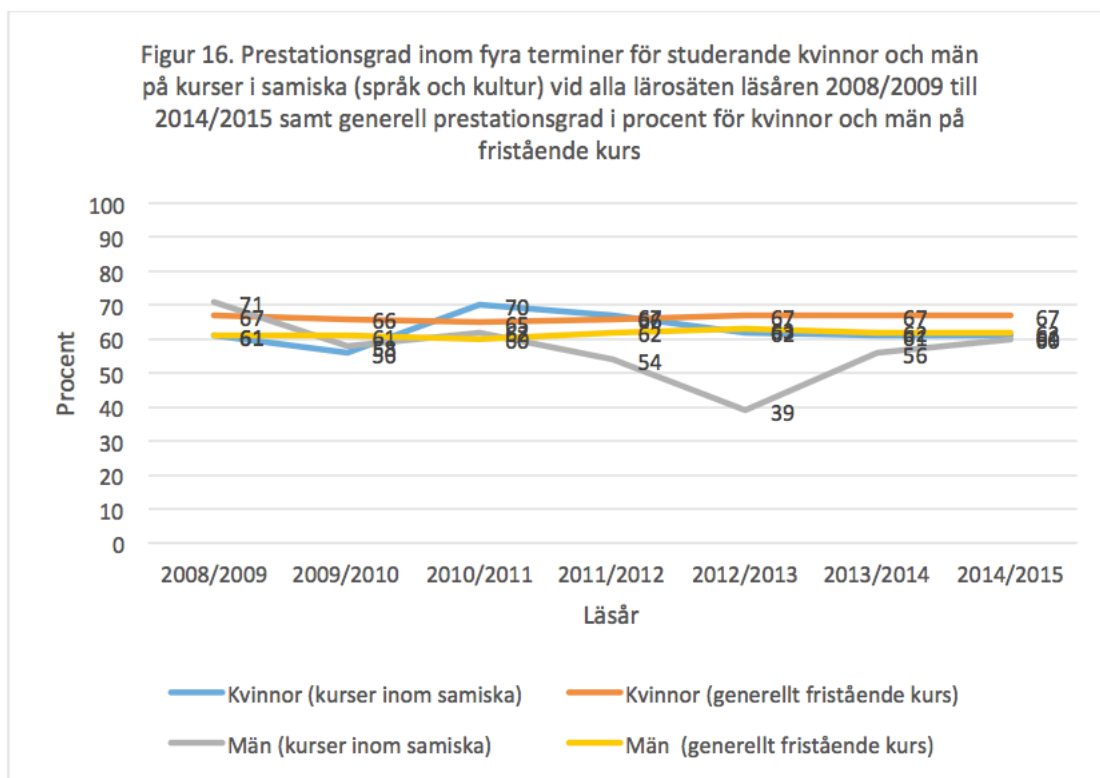
Prestationsgraden för studenter på kurser i samiska (språk och kultur) har varierat under perioden

Från läsåret 2008/09 till 2014/15 har prestationsgraden²⁹ för studenter på kurser i samiska (språk och kultur) varierat och oftast varit lägre än den generella prestationsgraden för fristående kurser som har varit mellan 63-65 procent under perioden.

I början av perioden var mäns prestationsgrad på kurser inom samiska högre än kvinnornas, men i slutet av perioden lägre. Kvinnornas prestationsgrad på kurser inom samiska har varierat mellan som lägst 56 procent och som högst 70 procent men var i början och i slutet av perioden 61 procent – att jämföra med kvinnors generella prestationsgrad på fristående kurser under samma period

²⁹ Uppföljningstiden är registreringsterminen och de tre efterföljande terminerna. Antalet avklarade högskolepoäng omräknade till helårsprestationer dividerade med antalet helårsstudenter.

som varierat mycket lite. Även männens prestationsgrad på kurser i samiska har varierat mellan som lägst 39 procent och som högst 71 procent – att jämföra med mäns generella prestationsgrad på fristående kurser under samma period som varierat väldigt lite. Under perioden var i genomsnitt kvinnors prestationsgrad 63 procent och mäns prestationsgrad 57 procent på kurser i samiska (språk och kultur), se figur 16.

Utbildningar i meänkieli – en jämförelse mellan 2016 och 2017

Antal utbildningar i meänkieli (språk) har ökat något

Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Umeå universitet tre kurser i meänkieli, en kurs mer än 2016 då de endast erbjöd två kurser med start till hösten. Under perioden erbjöd de inga programutbildningar, se tabell 7.

Utbildningsutbudet bestod av kurser i meänkieli; nybörjarkurser, kvalifikationskurser och påfartskurser samt meänkieli A, grammatik, vokabulär och muntlig kommunikation. Renodlade kulturkurser saknades liksom utbildningar på avancerad nivå (se tabell 8 i bilaga B).

Antal behöriga sökande till utbildningar i meänkieli var näst intill oförändrat

Till kurser i meänkieli med start våren och hösten 2017 sökte totalt 226 behöriga sökande, en sökande mer än 2016. Till utbildningar med start på hösten 2017 minskade antalet behöriga sökande med 11 procent jämfört med hösten 2016. Däremot ökade antal behöriga sökande till våren. Till våren 2016 fanns inga behöriga sökande eftersom det inte erbjöds några kurser, se tabell 7.

Även om skillnaderna minskade så var fördelningen mellan kvinnor och män mer ojämn än för andra högskoleutbildningar.³⁰ Flertalet av de behöriga sökande var kvinnor, men skillnaderna utjämnades något. Till hösten 2017 sökte 75 procent kvinnor och 25 procent män, se tabell 8.

Antal antagna till utbildningar i meänkieli ökade något

Till kurser i meänkieli med start våren och hösten 2017 blev totalt 150 sökande antagna (66 procent), cirka 7 procent fler än 2016. Antalet antagna till våren 2017 ökade jämfört med året innan då inga sökande blev antagna eftersom universitetet inte erbjöd några kurser vid denna antagningsomgång, se tabell 7.

Även om skillnaderna har minskat så är fördelningen mellan kvinnor och män mer ojämn än för andra högskoleutbildningar.³¹ Flertalet av de antagna är kvinnor, men fördelningen har börjat bli något mer jämn. Till hösten 2017 blev 75 procent kvinnor och 25 procent män antagna. Till våren 2017 antogs samma andel kvinnor och män som till hösten 2016. Det finns inga uppgifter om könsfördelning till våren 2016 eftersom Umeå universitet inte erbjöd några kurser till denna antagningsomgång, se tabell 8.

Antal reserver till utbildningar i meänkieli ökade till en utbildning

Av de behöriga sökande till kurser i meänkieli med start hösten 2017 blev 36 reservplacerade, vilket var 29 procent fler än till hösten 2016. Observera att det endast fanns reserver till en av kurserna båda åren. Detta betyder att konkurrensen ökade till denna kurs (nybörjarkurs I, steg 1). Till övriga kurser saknades reserver – behöriga sökande blev antagna och de som inte blev antagna i det första urvalet valde att tacka ja till andra högre rangordnade utbildningar eller gjorde något annat. Till våren 2017 fanns inga reserver, inte heller våren 2016 eftersom det inte erbjöds några utbildningar, se tabell 7.

Flertalet av reserverna är kvinnor, men skillnaderna i könsfördelningen bland reserverna har minskat något och närmar sig nu fördelningen för andra högskoleutbildningar.³² Till hösten 2017 blev 66 procent kvinnor och 34 procent män reservplacerade, se tabell 8.

³⁰ Av de som sökte till högre utbildning var cirka 63 procent kvinnor och 37 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 30.

³¹ Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5.

³² Av de som blev reserver till högre utbildning var cirka 65 procent kvinnor och 35 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 32.

Tabell 7. Totalt antal utbildningar i meänkieli, behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Terminer	HT2017	HT2016	VT2017	VT2016
Antal kurser	3	2	2	0
Antal program	0	0	0	0
Antal behöriga sökande urval 2	200	225	26	
Antal antagna urval 2	130	140	20	
Antal reserver urval 2	36	28	0	

Tabell 8. Fördelning per kön – behöriga sökande, antagna och reserver till utbildningar i meänkieli med start vår- och höstterminerna 2016-2017

Antagningsomgång	Kvinnor (K)/ Män (M)/ Totalt	Behöriga sökande		Antagna Urval 2		Reserver Urval 2	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
HT2016	K	180	80	116	83	21	72
	M	45	20	24	17	8	28
	Total	225	100	140	100	29	100
HT2017	K	150	75	97	75	27	66
	M	50	25	33	25	14	34
	Total	200	100	130	100	41	100
VT2016	K	0	0	0	0	0	0
	M	0	0	0	0	0	0
	Total	0	0	0	0	0	0
VT2017	K	19	73	15	75	0	0
	M	7	27	5	25	0	0
	Total	26	100	20	100	0	0

Endast distansutbildningar i meänkieli

Universitet och högskolor erbjuder olika utbildningsformer för utbildningar. Till utbildningsstart våren och hösten 2016 och 2017 erbjöd Umeå universitet alla kurser i meänkieli som distansutbildningar (se tabell 8 i bilaga B).

Inget ämneslärarprogram i meänkieli

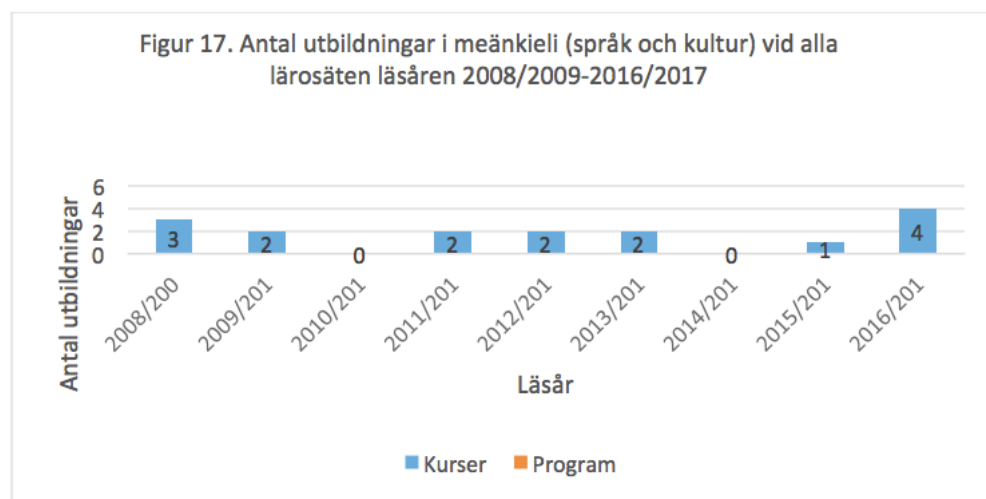
Umeå universitet erbjöd inget lärar- eller ämneslärarprogram i meänkieli 2016 eller 2017.

En tillbakablick på utbildningar i meänkieli (språk och kultur) läsåren 2008/09 till 2016/17

Antal utbildningar i meänkieli (språk och kultur) har ökat något

Under perioden 2008/09 till 2016/17 erbjöd Umeå och Stockholms universitet samt Luleå tekniska universitet utbildningar i meänkieli (språk och kultur). Inga kulturkurser har erbjudits under perioden. Stockholms universitet och Luleå tekniska universitet erbjöd utbildningar de två första läsåren, Umeå universitet erbjöd utbildningar under hela perioden.

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala utbildningsutbudet i meänkieli ökat från tre till fyra utbildningar (33 procent). Lsåret 2010/11 och 2014/15 erbjöds inga utbildningar. Under perioden erbjöd universitet och högskolor i genomsnitt två utbildningar per läsår, ingen programutbildning har erbjudits, se figur 17.

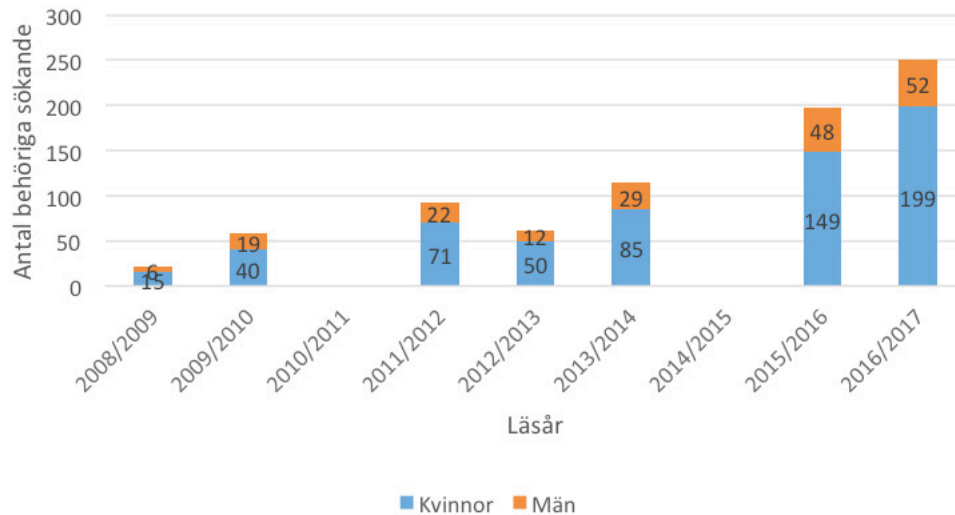

Mycket stor ökning av antal behöriga sökande till utbildningar i meänkieli (språk och kultur)

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet behöriga sökande till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) ökat från 21 till 251. Antal behöriga sökande har succesivt ökat under perioden, i genomsnitt sökte 159 behöriga sökande per läsår till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) de läsår som utbildningarna erbjöds.

Under perioden var fördelningen mellan kvinnor och män mycket ojämn, allt fler kvinnor än män har sökt till utbildningar i meänkieli. Andelen kvinnor ökade från 71 till 79 procent och andelen män minskade från 29 till 21 procent, se figur 18.

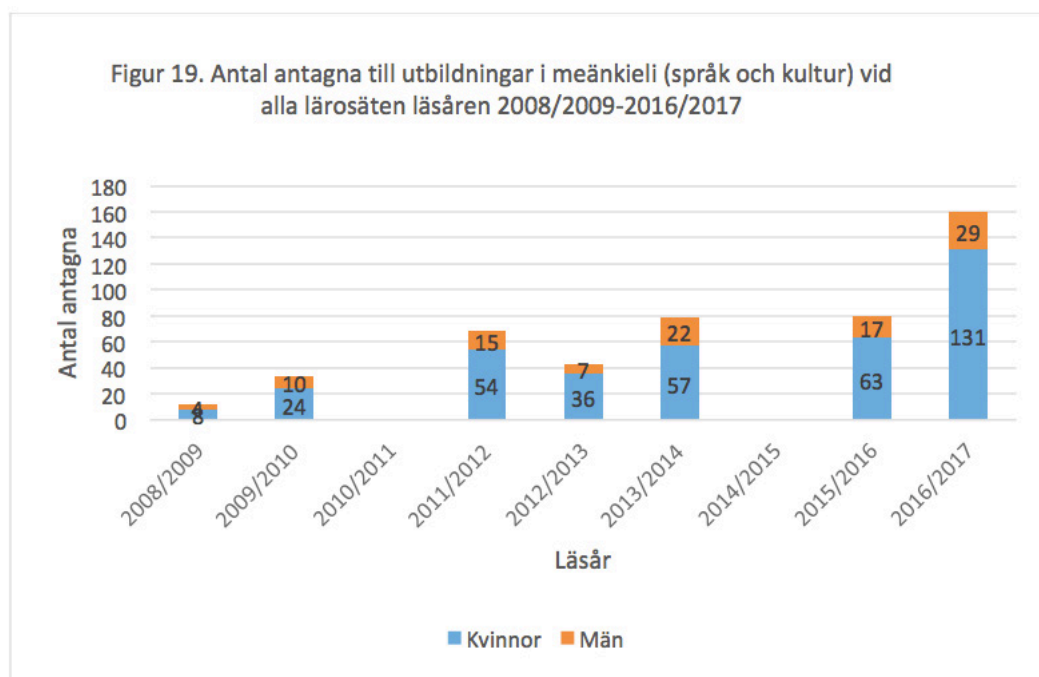
Figur 18. Antal behöriga sökande till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) vid alla lärosäten läsåren 2008/2009-2016/2017

Mycket stor ökning av antal antagna till utbildningar i meänkieli (språk och kultur)

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet antagna till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) ökat från 12 till 160. Under perioden har antalet successivt ökat, med viss variation och nedgång enstaka läsår, i genomsnitt blev 68 sökande per läsår antagna till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) de läsår då utbildningar gavs.

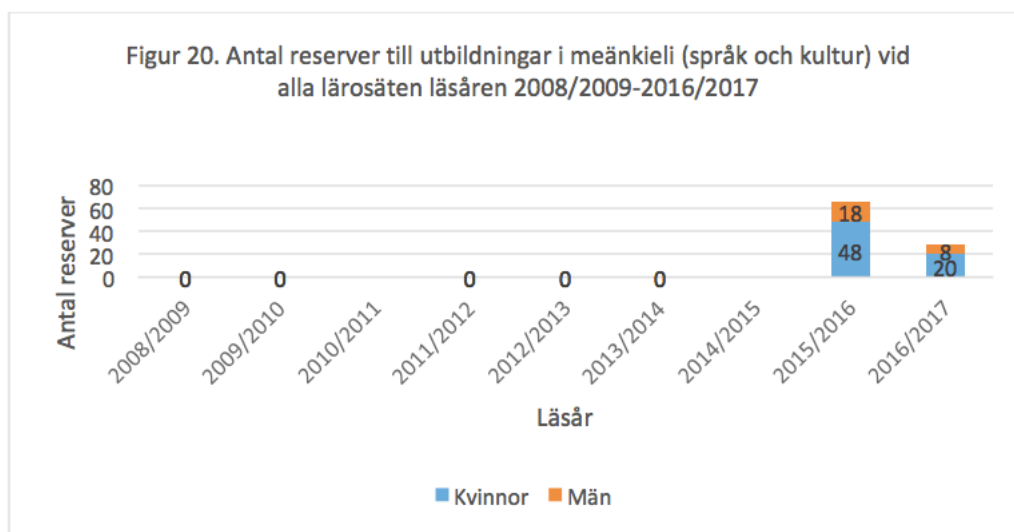
Under perioden blev fördelningen mellan kvinnor och män än mer ojämn och allt fler kvinnor blev antagna till kurser i meänkieli. Andelen kvinnor ökade från 67 till 82 procent och andelen män minskade från 33 till 18 procent, se figur 19.

Antal reserver till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) har ökat och könsfördelningen var jämn

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet reserver till utbildningar i meänkieli ökat, från 0 till 28 personer. De sju första läsåren blev inga sökande reservplacerade, reserver tillkom först läsåren 2015/16 och 2016/17. Under perioden blev i genomsnitt 13 sökande per läsår reservplacerade till utbildningar i meänkieli (språk och kultur) under de läsår som utbildningarna erbjöds.

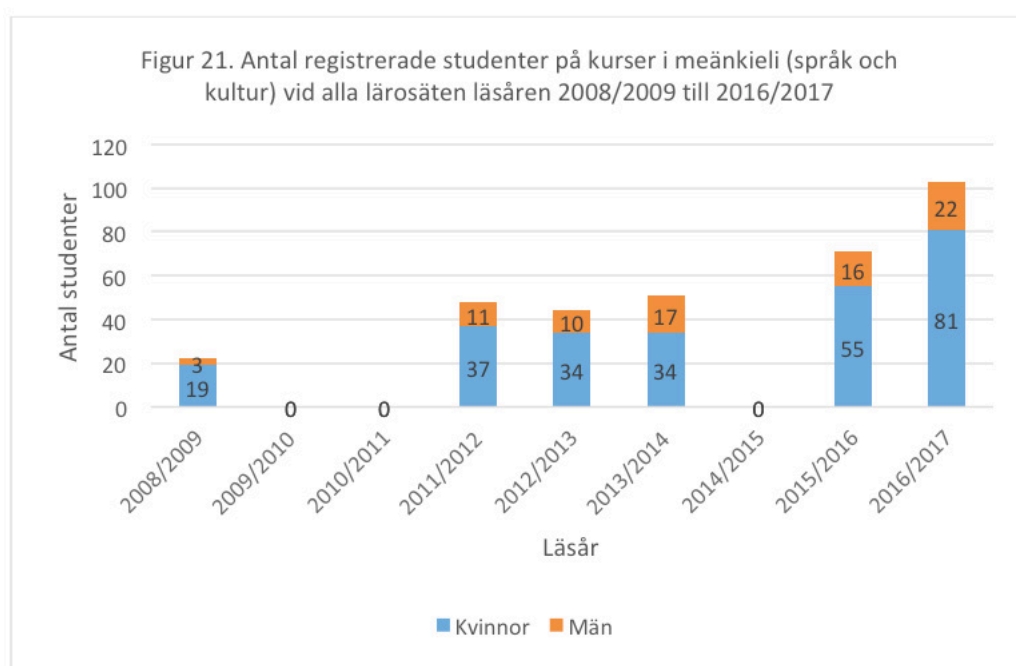
Könsfördelningen mellan män och kvinnor var relativt ojämn, en skillnad som minskade lite, och fler kvinnor än män blev reservplacerade till utbildningar i meänkieli. Andelen kvinnor har minskat från 73 till 71 procent och andel män har ökat från 27 till 29 procent båda läsåren det fanns reservplacerade, se figur 20.

Stor ökning av antal registrerade studenter på kurser i meänkieli (språk och kultur), men könsfördelningen var mycket ojämn

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet registrerade studenter på kurser i meänkieli (språk och kultur) ökat successivt från 22 till 103 personer.

Könsfördelningen mellan män och kvinnor har under perioden varit mycket ojämn. Under slutet av perioden var det allt fler män som registrerade sig på kurser i meänkieli, men andelen kvinnor var fortsatt mycket stor. Andelen kvinnor minskade från 86 till 79 procent och andelen män ökade från 14 till 21 procent, se figur 21.

Prestationsgraden för studenter på kurser i meänkieli (språk och kultur) har ökat

Under perioden 2008/09 till 2014/15 har prestationsgraden³³ för studenter på kurser i meänkieli (språk och kultur) varierat kraftigt från år till år. Studenternas prestationsgrad på kurserna varierade mer än för studenter vid fristående kurser generellt.³⁴ 2008/09 var kvinnornas prestationsgrad 29 procent och männens 19 procent. Läsåren 2011/12 till 2013/14 varierade kvinnornas prestationsgrad mellan 56 och 71 procent och männens prestationsgrad varierade mellan 56 och 43 procent. Prestationsgrad saknas för läsåren 2009/10 och 2010/11 och 2014/15.

Eftersom det rör sig om så få studenter som läser kurser i meänkieli går det inte att dra några större slutsatser kring prestationsgraden och därför presenterar vi inget diagram över prestationsgraden för studenter på kurser inom meänkieli.

³³ Uppföljningstiden är registreringsterminen och de tre efterföljande terminerna. Antalet avklarade högskolepoäng omräknade till helårsprestationer dividerade med antalet helårsstudenter.

³⁴ Generell prestationsgrad för fristående kurser har varit 65 procent under perioden, undantaget läsåret 2008/09 (64 procent) och läsåret 2010/11 (63 procent).

Utbildningar i romani chib (språk och kultur) – en jämförelse mellan 2016 och 2017

Endast två typer av kulturkurser (romani chib) fanns att söka, men ingen språkkurs

Av de fem nationella minoritetsspråken erbjöds minst antal utbildningar inom området romani chib (språk och kultur). Under 2017 var det Södertörns högskola som med utbildningsstart till hösten erbjöd två kurser – den romska minoritetens historia och nutida situation samt det romska språkets historia och nutida situation. Ingen av dessa kurser erbjöds under 2016. Inga språkkurser i romani chib erbjöds under 2016 och 2017, även utbildningar på avancerad nivå saknades (se tabell 9 i bilaga B).

Eftersom det handlar om så små antal så presenteras inte antal utbildningar, sökande, antagna och reserver vid urval 2 i tabell nedan för utbildningar i romani chib (språk och kultur).

Nästan lika många män som kvinnor var behöriga till kulturkurser (romani chib)

Till kurser med start hösten 2017 sökte 51 behöriga sökande till de två ovan nämnda kurserna. Könsfördelningen bland de sökande var mycket jämn vilket skiljer sig från fördelningen för andra högskoleutbildningar.³⁵ Till hösten 2017 sökte 55 procent kvinnor och 45 procent män (se tabell 9 i bilaga B).

Stor andel av de behöriga sökande blev antagna till kulturkurser (romani chib) och könsfördelningen var jämn

Av de sökande som var behöriga till kurser med start hösten 2017 blev 30 antagna (59 procent) till de två ovan nämnda kurser. Könsfördelningen bland de antagna var helt jämn vilket skiljer sig från fördelningen för andra högskoleutbildningar.³⁶ Till hösten 2017 blev 50 procent kvinnor respektive män antagna (se tabell 9 i bilaga B).

Inga reserver till kulturkurser (romani chib)

Till kurser med start hösten 2017 fanns inga reservplacerade eftersom alla behöriga sökande som inte blev antagna till andra utbildningar, som de rankat högre i sin ansökan, blev antagna. Detta betyder att konkurrensen till dessa utbildningar var liten. De som inte blev antagna i det första urvalet valde att tacka ja till andra högre rangordnade utbildningar eller gjorde något annat (se tabell 9 i bilaga B).

³⁵ Av de som sökte till högre utbildning var cirka 63 procent kvinnor och 37 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 30.

³⁶ Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5.

Endast campusutbildningar i kulturkurser (romani chib)

Universitet och högskolor erbjuder olika typer av utbildningsformer. Till hösten 2017 erbjöd Södertörns högskola alla kurser som campusutbildningar (se tabell 9 i bilaga B).

Inget ämneslärarprogram i romani chib

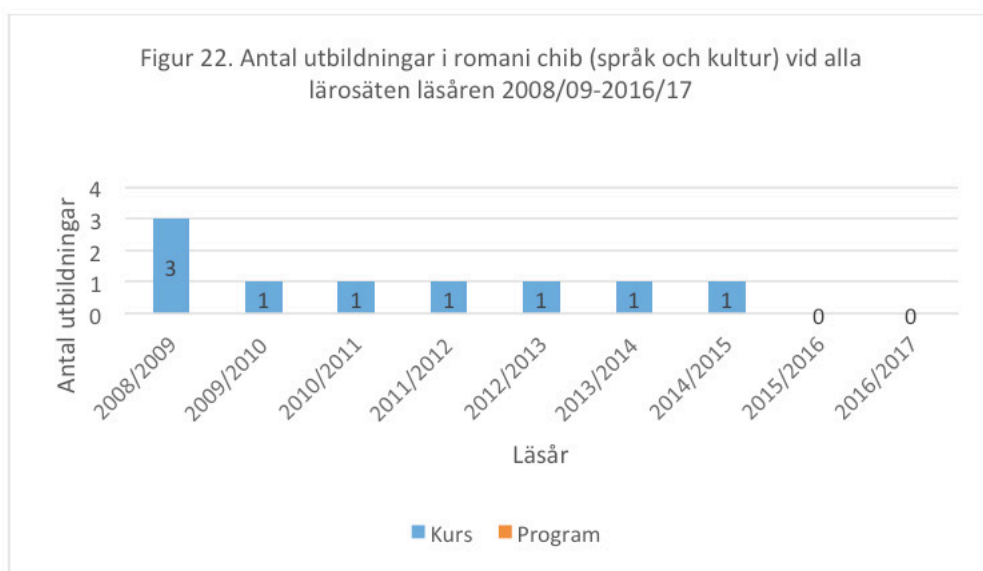
Södertörns högskola erbjöd ingen lärar- eller ämneslärarutbildning i romani chib 2016 eller 2017.

En tillbakablick på utbildningar i romani chib (språk och kultur) läsår 2008/09 till 2016/17

Antal utbildningar i romani chib (språk och kultur) har minskat

Under perioden har språkkurs i romani chib endast erbjudits läsåret 2008/09, då av Linköpings universitet. Även Karlstad universitet erbjöd utbildningar i början av perioden. Uppsala universitet erbjöd kulturkurser under ett flertal läsår fram till läsåret 2014/15. Södertörns högskola började erbjuda utbildningar först till hösten 2017 – utbildningsstart till hösten 2017 ingår inte i denna del som endast sträcker sig till våren 2017.

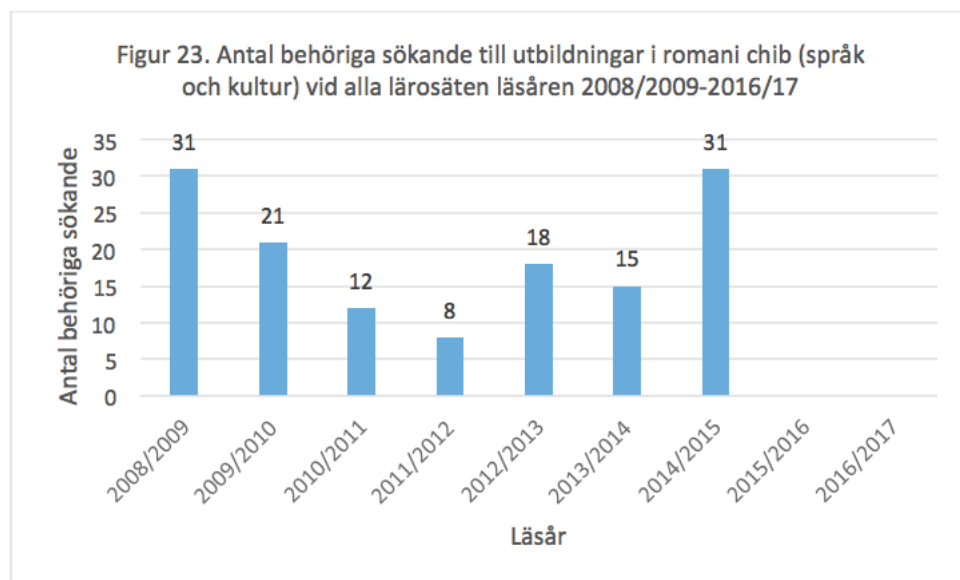
Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala utbildningsutbudet i romani chib (språk och kultur) minskat från tre till noll, i genomsnitt en per läsår. Vid två läsår i slutet av perioden erbjöds inga utbildningar. Inget universitet eller högskola erbjöd någon programutbildning under perioden, se figur 22 nedan.

Antal behöriga sökande till utbildningar i romani chib (språk och kultur) var oförändrad

Från läsåret 2008/09 till 2014/15 har det totala antalet behöriga sökande till utbildningar i romani chib (språk och kultur) varit oförändrat 31 om man jämför första och sista läsåret. Under perioden varierade antalet behöriga sökande med en större minskning i mitten av perioden, i genomsnitt sökte knappt 18 behöriga sökande per läsåret till utbildningar i romani chib (språk och kultur) under de läsåren då utbildningarna erbjöds. De två sista läsåren fanns inga behöriga sökande eftersom det inte erbjöds några utbildningar.

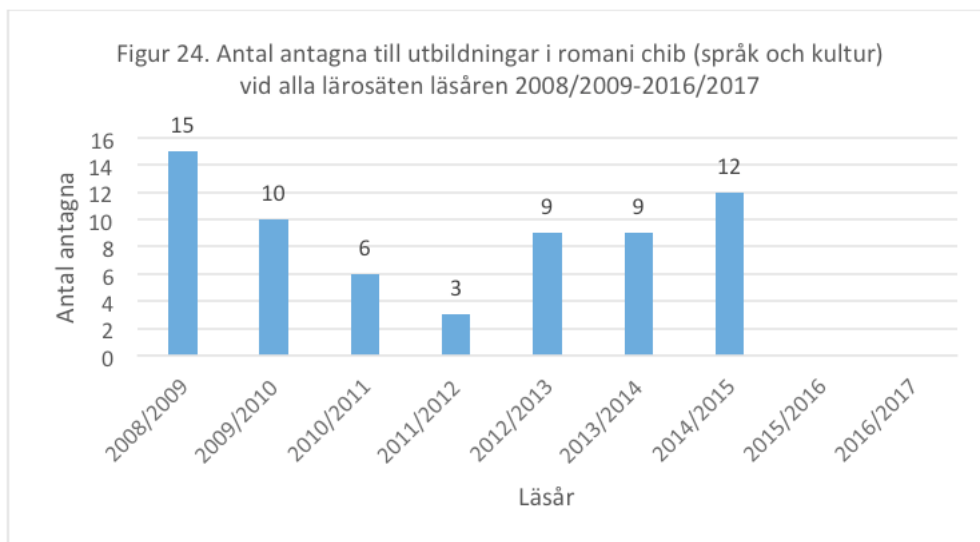
Under perioden var fördelningen mellan kvinnor och män ganska jämn. Eftersom det handlar om så få personer presenteras inte könsfördelningen i diagrammet och det låga antalet personer gör också att det inte går att dra några säkra slutsatser om utvecklingen eftersom små förändringar av antal ger stor procentuell förändring. Från läsåret 2018/19 till läsåret 2014/15 minskade andelen kvinnor från 65 till 61 procent och andelen män ökade från 35 till 39 procent, se figur 23.

Antal antagna till utbildningar i romani chib (språk och kultur) har minskat

Från läsåret 2008/09 till 2014/15 har det totala antalet antagna till utbildningar i romani chib (språk och kultur) minskat från 15 till 12 personer (20 procent) när man jämför första och sista läsåret som utbildningar erbjöds – inga utbildningar erbjöds läsåren 2015/16 och 2016/17. Under perioden varierade antal antagna, från en minskning i början till ingen antagning i slutet på perioden. I genomsnitt blev nio sökande per läsåret antagna till utbildningar i romani chib (språk och kultur) under de läsåren då utbildningarna erbjöds. Inga personer blev reservplacerade under perioden vilket betyder att konkurrensen till utbildningarna var liten.

Under perioden var fördelningen mellan kvinnor och män mer eller mindre ojämn. De flesta läsår har andelen kvinnor varit något större. Läsåret 2018/09 var fördelningen mellan män och kvinnor 73/27 procent och läsåret 2014/15 var fördelningen 50/50 procent. Eftersom det handlar om så få personer presenteras inte könsfördelningen i diagrammet och det låga antalet personer gör också att det inte går att dra några säkra slutsatser om utvecklingen eftersom små förändringar av antal ger stor procentuell förändring, se figur 24.

Antal registrerade studenter på kurser i romani chib (språk och kultur) har under perioden varit väldigt få

Under perioden 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet registrerade studenter på utbildningar i romani chib (språk och kultur) varit mycket få. Flest var det läsåret 2010/11 med 17 studenter, men efter det har det varit färre än fem studenter varje läsår vilket sannolikt beror på att utbildningsutbudet minskade. Könsfördelningen bland de registrerade studenterna var relativt jämn fem av sju läsår. De två sista läsåren fanns inga registrerade studenter eftersom inga utbildningar gavs dessa läsår. Eftersom det är så få studenter presenteras inte antalet registrerade studenter på kurser inom romani chib i ett diagram.

Prestationsgraden på utbildningar i romani chib (språk och kultur)

I och med att det är så få studenter som läst kurser inom romani chib under perioden går det inte att dra några slutsatser kring prestationsgraden och därför presenteras inte prestationsgraden för kurser inom romani chib här.

Flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk – en jämförelse mellan 2016 och 2017

Flerspråkiga utbildningar är ett samlingsbegrepp för kurser på avancerad nivå där studenter efter avslutad grundkurs kan välja olika typer av fördjupande inriktningar avseende vetenskaplig metodik, eller bredda sin grundkunskap om ett språk med kunskap i ett annat. En detaljerad beskrivning finns i bilaga A. Eftersom det är så små antal så presenteras inte antal utbildningar, sökande, antagna och reserver vid urval 2 i tabell nedan för flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur.

Endast tre flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk fanns att söka

Till utbildningsstart våren och hösten 2017 erbjöd Uppsala universitet tre flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk (finska, samiska, ungerska och estniska), kursen finsk-ugriska språk D1, inriktning övriga finsk-ugriska språk till hösten och finsk-ugriska språk D2 till våren. Till våren och hösten 2016 erbjöd universitetet tre utbildningar, samma kurser som ovan och även kursen finsk-ugriska språk E till våren (se tabell 10 i bilaga B).

Få behöriga sökande och antagna till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk

Till de två utbildningar som erbjöds med start till hösten 2017 fanns enstaka behörig sökande till den flerspråkiga utbildningen finsk-ugriska språk D1 inriktning övriga finsk-ugriska språk, till kursen finsk-ugriska språk E, fanns inga behöriga sökande. Till hösten 2016 fanns enstaka behörig sökande till finsk-ugriska språk D1 inriktning övriga finsk-ugriska språk E, till kursen, finsk-ugriska språk D1, inriktning övriga finsk-ugriska språk fanns inga behöriga sökande. Till våren 2016 och 2017 fanns inga behöriga sökande till erbjuden kurs.

Eftersom alla behöriga sökande blev antagna, fanns inga reserver vid urval 2 till ovan angivna utbildningar vilket betyder att det inte var någon konkurrens till dessa utbildningar (se tabell 10 i bilaga B).

Blandade utbildningsformer i flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk

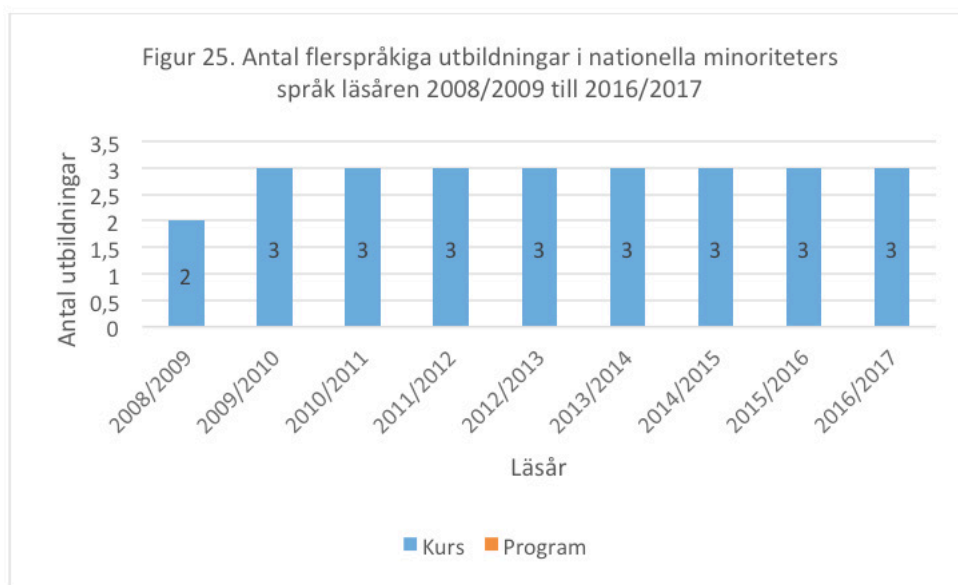
Universitet och högskolor erbjuder olika utbildningsformer. Till utbildningsstart våren och hösten 2016 och 2017 erbjöd Uppsala universitet flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk både som campus- och distansutbildningar (se tabell 10 i bilaga B).

En tillbakablick på flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk 2008/09 till 2016/17

Få flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk

Uppsala universitet har erbjudit följande flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk; Finsk-ugriska språk magisterkurs samt Finsk-ugriska språk D1, Finsk-ugriska språk D2 och Finsk-ugriska språk E.

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala utbildningsutbudet i flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk varierat mycket lite. Under perioden erbjöd universitetet i genomsnitt tre utbildningar per läsår i flerspråkiga minoritetsutbildningar. Inga program erbjöds, se figur 25.

Antal behöriga sökande till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk var få och har varierat

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet behöriga sökande till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk varierat mellan noll och åtta personer. Läsåren 2008/09, 2015/16 och 2016/17 fanns inga behöriga sökande. Under perioden sökte i genomsnitt 3,9 behöriga sökande per läsår till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk.

Under perioden varierade fördelningen mellan kvinnor och män från jämn, exempelvis läsåret 2013/14 till ojämn exempelvis läsåren 2019/10 och 2011/12. Eftersom det handlar om så få personer går det inte att dra några säkra slutsatser om utvecklingen eftersom små förändringar av antal ger stor procentuell förändring. Eftersom det rör sig om så få personer presenteras inte antal behöriga sökande och könsfördelning till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk i ett diagram.

Antal antagna till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk var få och har varierat

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet antagna till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk varierat mellan som minst noll och som mest sju personer. Läsåren 2008/09 och 2015/16 blev ingen antagen eftersom det saknades behöriga sökande till dessa läsår. Under perioden blev i genomsnitt 2,8 sökande per läsår antagna till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk.

Under perioden har fördelningen mellan andelen antagna kvinnor och män varierat. Läsåret 2009/10 var exempelvis andelen kvinnor 86 procent och andelen män 14 procent, läsåret 2016/17 blev enbart män antagna, efterföljande läsår endast kvinnor. Eftersom det handlar om så få personer går det inte att dra några slutsatser om utvecklingen eftersom små förändringar av antal ger stor procentuell förändring.

Inga sökande blev reservplacerade under aktuell period vilket tyder på att det inte var någon större konkurrens om utbildningsplatserna.

Eftersom det rör sig om så få personer presenteras inte antal antagna och reserver samt könsfördelning till flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk i ett diagram.

Antal registrerade studenter på flerspråkiga kurser i nationella minoriteters språk har varit mycket få

Under perioden 2008/09 till 2016/17 har det totala antalet registrerade studenter på flerspråkiga kurser i nationella minoriteters språk varit mycket få, färre än fem studenter varje läsår. Under perioden har könsfördelningen varierat, allt från helt jämn till att bestå av enbart kvinnor eller män. Eftersom det är så få studenter presenteras inte antalet registrerade studenter i ett diagram.

Prestationsgraden för flerspråkiga minoritetskurser

I och med att det är så få studenter som läst flerspråkiga minoritetskurser under perioden går det inte att dra några slutsatser kring prestationsgraden och därför presenterar vi inte prestationsgraden för studenter vid flerspråkiga kurser i nationella minoriteters språk här.

Diskussion

Analys av antagning till utbildningar som startade vår och höst 2016 och 2017

UHR har granskat och jämfört högskoleutbildningar på grund och avancerad nivå i nationella minoriteters språk och kultur under åren 2016 och 2017 för att se hur utbildningsutbud, sökandetryck och antal antagna har sett ut och eventuellt förändrats. Även om denna rapport inte kan uttala sig om orsaker kan vissa möjligheter diskuteras, utifrån vad som är känt.

Utbildningsutbudet ökade inom alla språk 2017, utbudet var störst inom finska

Utbildningsutbudet ökade inom alla nationella minoritetsspråk, men utbudet av programutbildningar var fortsatt mycket litet eller obefintligt. Procentuellt ökade antal utbildningar mest inom jiddisch/judaistik och samiska (16 procent).

Under 2017 erbjöds flest utbildningar (51) i nationella minoriteters språk och kultur inom finska (språk och kultur), vilket delvis kan bero på att sverigefinnarna är den enskilt största nationella minoriteten.³⁷ Det finns dock inte ett generellt samband mellan minoriteternas storlek som grupp och utbildningsutbudets storlek (observera att även andra kan söka dessa utbildningar). Förutom efterfrågan kan också utbildningarnas mångåriga akademiska tradition inom utbildning och forskning bidra till utbudets omfattning och bredd. Inom finska erbjöds ett relativt brett utbud av utbildningar i språk på grund och avancerad nivå, vilket bidrar till att skapa en sammanhängande utbildningskedja för utbildningar inom finska.³⁸

Näst störst var utbudet inom jiddisch och judaistik med 42 utbildningar – främst inom judaistik som hade ett utbud av kurser på både grund och avancerad nivå.

Relaterat till gruppernas storlek så var utbudet av utbildningar inom samiska (22) större än för meänkieli och romani chib.^{39 40} För samiska var utbudet också bredare eftersom det erbjöds utbildningar både på grund och enstaka utbildningar på avancerad nivå i samiska, men inte i samisk kultur. Däremot saknades utbildning i umesamiska, som numera är en erkänd varietet av språket. Det större och bredare utbudet av utbildningar inom samiska kan bero på att det fanns flera varieteter av språket, att gruppen har en särställning som urfolk och att det finns en längre akademisk tradition för utbildning och forskning inom samiska.⁴¹

³⁷ 450 000–600 000 sverigefinnar enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, Nationella minoriteter i Sverige, karta 2018.

³⁸ Betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 465.

³⁹ 20 000–35 000 samer och 20 000–25 000 judar enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, Nationella minoriteter i Sverige, karta 2018.

⁴⁰ 50 000–100 000 romer och 50 000 tornedalingar enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, Nationella minoriteter i Sverige, karta 2018.

⁴¹ Betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 470.

Vad gäller utbildningar inom romani chib och meänkieli så erbjöds det fortfarande, trots att grupperna är relativt stora, mycket få grundutbildningar inom dessa språk. 2017 erbjöds två romska kulturkurser, men inga språkkurser. Inom meänkieli erbjöds tre språkkurser, men inga kulturkurser. UHR:s granskning visar att det fortfarande saknas en sammanhängande utbildningskedja för dessa språk.

Få flerspråkiga utbildningar i nationella minoriteters språk

Utbudet av flerspråkiga minoritetsutbildningar var litet och erbjöds endast inom finska-ugriska språk (finska, samiska, ungerska och estniska). De utbildningar som fanns bestod mest av olika typer av fördjupningsutbildningar varför de hade en relativt liten målgrupp.

Ojämnt fördelat utbud av utbildningsformer mellan språken

Universitet och högskolor erbjuder olika typer av utbildningsformer, men utbudet är ojämnt fördelat mellan språken. Under 2016 och 2017 saknades för samiska, meänkieli och romani chib ett parallellt utbud av distans- och campusutbildningar. Utbildningar inom finska, jiddisch/judaistik och flerspråkiga utbildningar erbjöds däremot både som distans- och campusutbildningar.

Det ojämna utbudet av utbildningsformer bör ses som en brist eftersom de nationella minoriteterna finns etablerade i olika delar av landet över stora geografiska områden. De grupper som endast erbjuds en typ av utbildningsform, till exempel campusutbildningar, erbjuds inte samma möjligheter till högre utbildning. Distansutbildningar är särskilt viktiga eftersom de möjliggör studier oavsett bostadsort. Detta stöds av UHR:s granskning som visar att i de fall som samma kurs erbjöds som distans- och campusutbildning (exempelvis inom jiddisch/judaistik) så sökte fler till distansutbildningen.

Samtidigt blir ett utbud bestående enbart av distansutbildningar sårbart eftersom studenterna inte får de sociala fördelar som finns med campusstudier eller högskolans stödsystem. Ett blandat utbud är optimalt eftersom det har större möjligheter att möta de behov som finns inom grupperna, utifrån kön, social bakgrund och aktuell livssituation.

Angeläget att utbud och utbildningsformer breddas och fördjupas

Brist på utbud och olika utbildningsformer samt avsaknad av en sammanhängande utbildningskedja med utbildningar i både språk och kultur på grund och avancerad nivå för de nationella minoritetsspråken kan hämma intresset för utbildningarna generellt. Det kan också hämma språkens utveckling och revitalisering och samhällets tillgång till språkresurser för olika samhällsfunktioner. UHR ser att brister i utbildningsutbudet kan motverka de nationella minoriteternas möjligheter och rättigheter. Detta kan i sin tur hindra att de minoritetspolitiska målen uppnås, nämligen att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur samt samhällets möjligheter att erbjuda kommunikation och service på nationella minoritetsspråk.

Brist på avancerad akademisk överbyggnad för språken är också något som ger språkutbildningar och kulturutbildningar en mer begränsad roll inom utbildningssystemet som helhet.

Utbildningsutbudet har utökats något under 2017, men det behöver fortfarande breddas och fördjupas, särskilt inom romani chib och meänkieli. Dessutom kan det också vara så att marknadsföring och vägledning kring utbildningarna, i samråd med de nationella minoriteterna, behöver intensifieras, både lokalt och nationellt för att attrahera fler sökande, inte minst män. Det är i detta sammanhang även viktigt att relatera utbildningsutbudet till de kompetensbehov som finns inom olika samhällsfunktioner och inom näringslivet.

Brist på ämneslärarprogram inom alla språk 2017

Från 2016 till 2017 minskade utbudet av lärarutbildningar. 2017 erbjöd Stockholms universitet och Umeå universitet inte längre några ämneslärarprogram med inriktning mot finska respektive samiska, sannolikt (utifrån sökandestatistiken) för att det varit svårt att rekrytera studenter. Det erbjöds inga lärarutbildningar i övriga minoritetsspråk. Skolverket har under perioden, på uppdrag av regeringen, genomfört tillfälliga uppdragsutbildningar i samarbete med universitet och högskolor för att tillfälligt kompensera bristen på utbildning av lärare i samiska, meänkieli och romani chib.

UHR ser att det finns behov av ett bredare utbud av kompletterande utbildningar/kurser för alla nationella minoritetsspråk inom det ordinarie utbudet för att tillgodose behovet av lärare inom utbildningssystemet, exempelvis påbyggnadskurser eller kortare typer av lärarutbildningar med språk och didaktik. Rapportens resultat väcker också frågor om hur lärarutbildningarna marknadsförs. UHR ser behov av att följa upp hur detta görs och till vilka målgrupper. Marknadsföring och vägledning kring lärarutbildningarna kan också, i samråd med de nationella minoriteterna, behöva intensifieras, både lokalt och nationellt för att attrahera fler sökande.

Ökat intresse för utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur under 2017 – mer konkurrens till enskilda kurser i meänkieli och samisk kultur

UHR:s granskning av 2016 och 2017 års sökande- och antagningsstatistik visar att intresset för utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur ökade till utbildningar inom alla språk utom flerspråkiga, mest till samiska och jiddisch/judaistik. Procentuellt ökade antal behöriga sökande mest till utbildningar inom samiska (49 procent) och antal antagna ökade med 12 procent. Ökningen kan delvis bero på att utbildningsutbudet ökat det senaste året, men det kan också bero på ett ökat intresse för det samiska språket och den samiska kulturen.

Till utbildningar inom finska och meänkieli var ökningen svagare vilket sannolikt beror på att utbildningsutbudet var relativt litet och inte ökade särskilt mycket. För utbildningar inom romani chib (kulturkurser) finns ingen jämförande data från 2016.

Vad gäller skillnader i söktryck så kan det bero på att de nationella minoriteternas, eller andra intresserades, behov skiljer sig åt. Idag saknas kunskap om nationella minoriteters utbildningsval och vilka som söker och läser dessa utbildningar. Det är sannolikt även andra personer, än de som identifierar sig som tillhörande någon nationell minoritet, som söker utbildningarna som är öppna för alla behöriga sökande. De problem som bristen på statistiska underlag om nationella minoriteter skapar har också lyfts i den senaste utredningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SOU 2017:88). Skillnaderna i söktrycket kan även bero på de nationella minoriteternas storlek, geografiska spridning, skillnader i social bakgrund och utbildningsnivå inom grupperna.

Till utbildningar inom finska blev också flest antal sökande antagna (354). Sammantaget beror detta sannolikt på gruppens storlek, utbildningsutbudets bredd och möjligen efterfrågan av kompetens i finska från samhälle och näringsliv.

Vad gäller antal reserver och konkurrens till utbildningarna under 2016 och 2017 så saknades reserver till flertalet utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur. 2017 ökade antal reserver mest procentuellt till utbildningar inom samiska (till enstaka kulturkurser) och meänkieli (en kurs). Ökningen tyder på ett ökat intresse och mer konkurrens till dessa kurser.

Många utbildningar på avancerad nivå har få eller inga behöriga sökande

Under 2016 och 2017 saknades främst behöriga sökande till utbildningar inom finska språket och judaistik på avancerad nivå. Inom samiska var det endast en utbildning som saknade behöriga sökande. Det är svårt att uttala sig om orsakerna, möjligen kan det bero på att det saknades behöriga studenter eller på bristande marknadsföring av utbildningarna.

Könsfördelningen bland de antagna blev allt jämnare, utom till utbildningar inom samiska under 2017

Under 2017 blev könsfördelningen allt jämnare bland de antagna till alla utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur, utom inom samiska och flerspråkiga utbildningar vars könsfördelning var relativt oförändrade respektive varierade. För romani chib fanns inga jämförande data för 2016.

Under 2017 var könsfördelningen mest jämn bland antagna till utbildningar inom jiddisch/judaistik) samt inom romani chib (50/50 procent), vilket skiljer sig markant från könsfördelningen vid högre utbildning generellt (60/40 procent).⁴² Däremot var könsfördelningen bland de antagna till utbildningar inom samiska och meänkieli mycket ojämn med få antagna män. Till utbildningar inom samiska var fördelningen mellan kvinnor och män (80/20 procent) och meänkieli (75/25 procent).

Slutligen...

UHR:s genomgång av utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur vid antagning till utbildningar med start vår och höst 2016 och 2017 visar att situationen varierar mellan språken och att det fortfarande saknas utbildningar och sökande i tillräcklig utsträckning för ett sammanhängande utbildningssystem för nationella minoriteter inom högre utbildning. Med detta avses utbud av språk- och kulturkurser, utbildningsformer, utbildning på grund och avancerad nivå samt lärarutbildningar i nationella minoritetsspråk. Bristerna är problematiska eftersom de motverkar de minoritetspolitiska målen att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. De är även problematiska ur samhälls- och näringslivsperspektiv om den kompetens som behövs inte kan tillgodoses.

⁴² Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5.

Analys av vad som hänt från läsåret 2008/09 till 2016/17

UHR har gjort en översiktlig genomgång av högskoleutbildningar på grund och avancerad nivå i nationella minoriteters språk och kultur från läsåret 2008/09 till 2016/17 för att se hur utbildningsutbud, sökandetryck, antal antagna och registrerade har sett ut och eventuellt förändrats från första till sista läsår. Studenters prestation har granskats från läsåret 2008/09 till 2014/15.

Fler utbildningar inom alla språk utom romani chib, samiska och jiddisch/judaistik ökade mest

UHR:s granskning av utbildningsutbudet från läsåret 2008/09 till 2016/17 visar att antal utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur ökat inom alla språk, utom romani chib vars utbud minskat från periodens första till sista läsår. Ett ökat utbildningsutbud är positivt ur ett sökandeperspektiv eftersom det ger större valmöjlighet. Ökningen kan vara ett resultat av minoritetspolitiken och nya regeringsuppdrag som genererat en uppbyggnad av utbudet, men sambandet är osäkert. Under perioden har antal flerspråkiga utbildningar varit konstant litet med ett smalt utbud av finsk-ugriska språk (mest fördjupningsutbildningar) varför dessa utbildningar hade en relativt liten målgrupp. Även utbudet av programutbildningar har varit mycket litet, enstaka programutbildningar erbjöds inom finska och jiddisch/judaistik under delar av perioden.

Av de nationella minoritetsspråken erbjöds flest utbildningar inom finska, i genomsnitt 43 utbildningar per läsår, och minst inom romani chib, i genomsnitt en utbildning per läsår. Att det erbjöds flest utbildningar inom finska på olika nivåer beror sannolikt på att det är den största nationella minoriteten och att det finns en mångårig akademisk tradition av forskning och utbildning i finska,⁴³ men det finns inte ett generellt samband mellan minoriteternas storlek som grupp och utbildningsutbudets storlek eftersom även andra kan söka dessa utbildningar. Inom finska erbjöds ett relativt brett utbud av utbildningar i språk på grund och avancerad nivå, vilket bidrar till att skapa en sammanhängande utbildningskedja för utbildningar i finska.

Det fanns relativt många utbildningar inom samiska och jiddisch/judaistik jämfört med exempelvis meänkieli, vilket för samiskans del kan bero på samernas status som urfolk och att det finns en mångårig akademisk tradition.⁴⁴ Utbildning inom meänkieli och romani chib har inte samma mångåriga akademisk tradition i Sverige,⁴⁵ vilket kan vara ett skäl till att utbudet av utbildning är mindre och inte har samma bredd och djup. Däremot har antal sökande och därmed efterfrågan ökat till utbildningar inom meänkieli vilket på sikt skulle kunna påverka utbildningsutbudet.

⁴³ Betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 465.

⁴⁴ Betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 470.

⁴⁵ Stockholms universitet har erbjudit kurser i meänkieli från början av 1990-talets till 2008, Umeå universitet från höstterminen 2017. Ref. betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 4.

UHR:s granskning av utbildningsutbudet under läsåren 2008/09 till 2016/17 visar att det inte står i proportion till minoritetsgruppernas respektive storlek, särskilt inte för romer och tornedalingar som är de näst största grupperna, men som har ett mycket litet och smalt utbildningsutbud.

Från periodens första till sista läsår ökade utbudet av utbildningar mest inom jiddisch/judaistik (med 68 procent) och inom samiska (med 43 procent). Antal behöriga sökande till utbildningar inom de två språken har succesivt ökat vilket också kan vara ett skäl till det ökade utbudet.

Färre utbildningsanordnare och brist på blandade utbildningsformer kan minska studenters möjlighet och intresse för utbildningarna

Från periodens första till sista läsår minskade antal utbildningsanordnare inom flera språk och utbudet koncentrerades till ett mindre antal universitet och högskolor. Risken med få utbildningsanordnare är att de nationella minoriteternas språk och kultur betraktas som en avgränsat politiskt motiverad angelägenhet för de lärosäten som fått ett särskilt uppdrag, och att ämnenas akademiska allmänintresse underskattas av andra lärosäten. Få utbildningsanordnare kan också minska det akademiska allmänintresset bland ungdomar såväl utom som inom grupperna, men det kan också förhindra ett ökat intresse och en breddning av sökande.

Universitet och högskolor erbjuder olika typer av utbildningsformer, men utbudet är ojämnt fördelat mellan språken. Brist på blandade utbildningsformer (distansutbildning och campusutbildningar), utbud av språk eller kulturkurser, utbildningar på avancerad nivå och få programutbildningar, kan i längden begränsa studenters möjlighet och/eller intresse för högskoleutbildning inom nationella minoriteters språk och kultur. Det ojämn utbudet av distans- och campusutbildningar bör ses som en brist eftersom de nationella minoriteterna finns etablerade i olika delar av landet över stora geografiska områden. De grupper som endast erbjuds en typ av utbildningsform, till exempel campusutbildningar, erbjuds inte samma möjligheter till högre utbildning. Distansutbildningar är särskilt viktiga att erbjuda eftersom de möjliggör studier oavsett bostadsort. Bristen på avancerad akademisk överbyggnad för flera språk är något som ger språk- och kulturutbildningar en mer begränsad roll inom utbildningssystemet som helhet.

UHR:s slutsats är att även om utbildningsutbudet ökade så saknades det en sammanhängande utbildningskedja för flera av språken vilket är en brist i ett student-, samhälls- och näringslivsperspektiv. För några av språken, exempelvis romani chib, har utbudet av språkkurser varit näst intill obefintligt. Bristerna är problematiska i relation till Sveriges minoritetspolitiska mål att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur, liksom att erbjuda kommunikation och service på nationella minoritetsspråk. Bristerna i högskolesystemet kan hämma språkens utveckling, revitalisering och tillgång till språkresurser inom olika sektorer. Detta motverkar de nationella minoriteternas möjligheter och rättigheter vilket hindrar att de minoritetspolitiska målen uppfylls. UHR ser därför att utbudet behöver breddas och fördjupas.

Rapportens resultat väcker också frågor om hur utbildningarna marknadsförs varför UHR ser ett behov av att följa upp hur detta görs och till vilka målgrupper. Marknadsföring och vägledning kring utbildningarna kan, i samråd med de nationella minoriteterna, behöva intensifieras, både lokalt och nationellt.

Brist på ämneslärarprogram inom alla språk

Genomgången visar att utbildningssystemet inte lyckats etablera ett heltäckande utbud av lärarutbildningar med inriktning mot nationella minoritetsspråk. Från läsåret 2008/09 till 2016/17 har universitet och högskolor under kortare perioder erbjudit enstaka lärarutbildningar i nationella minoritetsspråk, exempelvis ämneslärarprogram med inriktning mot finska och samiska samt kurser i modersmål för lärare (ibland med didaktisk inriktning).

UHR ser att det finns behov av ett bredare utbud av kompletterande utbildningar/kurser för alla nationella minoritetsspråk inom det ordinarie utbudet för att tillgodose behovet av lärare inom utbildningssystemet. Påbyggnadskurser eller kortare typer av lärarutbildningar kan vara ett alternativ, exempelvis modersmål för lärare med didaktisk inriktning. Rapportens resultat väcker också frågor om hur lärarutbildningarna marknadsförs. UHR ser därför ett behov av att följa upp hur detta görs och till vilka målgrupper. Marknadsföring och vägledning kring lärarutbildningarna kan, i samråd med de nationella minoriteterna, behöva intensifieras, både lokalt och nationellt.

Antal behöriga sökande ökade inom alla språk, utom inom jiddisch/judaistik

Från periodens första och sista läsår ökade antal behöriga sökande mest till utbildningar inom meänkieli (1095 procent) jämfört med övriga minoritetsspråk, vilket är en mycket stor procentuell ökning jämfört med utvecklingen för högskoleutbildningar generellt som ökade med cirka 30 procent.⁴⁶ Även för utbildningar inom finska och samiska var ökningen stor, till övriga språk var ökningen mindre eller oförändrad.

Trots att allt färre elever läser nationella minoritetsspråk som modernt språk eller modersmål i gymnasiet, har antal sökande ökat till alla språkområden utom ett – jiddisch/judaistik. Detta kan delvis bero på att jiddisch inte är ett levande språk bland unga, enligt Skolverkets statistik läste inga elever jiddisch i gymnasiet under aktuell period.⁴⁷ Det kan även bero på att studenter väljer att läsa hebreiska, som inte är ett nationellt minoritetsspråk. Ökningen inom de andra minoritetsspråken kan bero på ett ökat utbud av utbildningar och ett ökat intresse för den egna minoritetens språk och kultur, förhoppningsvis är det en början till revitalisering av språken efter generationers tapp av det nationella minoritetsspråket som modersmål. Ökningen kan också vara en följd av ett allt större utbud av distansutbildningar,⁴⁸ vilket ökar tillgängligheten till högre utbildning oavsett bostadsort.

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 sökte flest antal behöriga sökande, i genomsnitt 858 per läsår, till utbildningar inom finska jämfört med övriga minoritetsspråk. Detta beror sannolikt på att sverigefinnarna, så som tidigare nämnts, är den enskilt största gruppen av de nationella minoriteterna och att det finns ett relativt stort utbildningsutbud, både på distans och campus, i språk och kultur samt på grund och avancerad nivå.

⁴⁶ Antagning till högre utbildning höstterminen 2017, UHR rapport 2017:4, s. 28.

⁴⁷ Statistik från Skolverket i betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 371-273.

⁴⁸ Kunskapsöversikt om nationella minoriteter, konstitutionsutskottets kansli, 2011/12:RF11, s. 78.

Under perioden hade utbildningar inom romani chib minst antal behöriga sökande trots att romer är den näst största nationella minoriteten (men även andra kan söka dessa utbildningar). Det beror sannolikt främst på det mycket bristfälliga utbudet av utbildningar, inte minst språkutbildningar, och brist på distansutbildningar. Det kan även finnas bakomliggande orsaker till det låga antalet sökande, särskilt inom den romska gruppen, exempelvis obehörighet till högskolestudier på grund av brister i grund- och gymnasieutbildning liksom avsaknad av akademisk tradition.⁴⁹

UHR:s granskning visar att antal behöriga sökande inte kan relateras till respektive nationell minoritets numerära storlek, detta gäller särskilt för romer och tornedalingar. Men denna bedömning är något osäker eftersom alla som är behöriga kan söka dessa utbildningar, oavsett om de inte identifierar sig som tillhörande någon nationell minoritet eller inte. Eftersom det inte finns data som visar vilken bakgrund de sökande och antagna har, är det svårt att dra säkra slutsatser om relationen mellan en grupp storlek och vilka som söker utbildningarna.

Antal antagna ökade till utbildningar inom meänkieli, samiska och finska

Under perioden ökade antal antagna mycket till utbildningar inom meänkieli (från 12 till 120 personer) och samiska (115 procent) och jämfört med övriga minoritetsspråk. Det är en stor ökning jämfört med utvecklingen för högskoleutbildningar generellt som endast ökat med cirka 19 procent.⁵⁰ Antalet antagna ökade även inom finska. Ökningen är sannolikt en följd av att antal utbildningar och behöriga sökande också ökade till utbildningar inom dessa språk under perioden. Däremot var antal antagna oförändrat till utbildningar inom jiddisch/judaistik och minskade till romani chib.

Från läsåret 2008/09 till 2016/17 hade utbildningar inom finska, i jämförelse med de andra minoritetsspråken, flest antal antagna av de nationella minoritetsspråken, i genomsnitt 396 per läsår vilket återspeglar att det finns flest utbildningar och sökande inom finska. Utbildningar inom romani chib och flerspråkiga utbildningar hade minst antal antagna de läsår då utbildningar erbjöds vilket återspeglar att det fanns mycket få utbildningar och sökande.

En tendens mot jämnare könsfördelning bland behöriga sökande och antagna, men män var underrepresenterade

UHR:s granskning av läsåren 2008/09 till 2016/17 visar att könsskillnaderna minskat bland behöriga sökande till utbildningar inom finska, jiddisch/judaistik och samiska mellan periodens första och sista läsår. Däremot var männen vid periodens slut fortfarande underrepresenterade till utbildningar inom flertalet språk liksom till övrig högskoleutbildning. Könsfördelningen utjämnades mest för utbildningar inom jiddisch/judaistik. Lsåret 2016/17 var fördelningen inom detta språkområde 53 procent kvinnor och 47 procent män – en mycket jämnare fördelning än för behöriga sökande till högskoleutbildning generellt (63/37).⁵¹

⁴⁹ Kunskapsöversikt om nationella minoriteter, konstitutionsutskottets kansli, 2011/12:RF11, s. 80.

⁵⁰ Antagning till högre utbildning höstterminen 2017, UHR rapport 2017:4, s. 28.

⁵¹ Antagning till högre utbildning höstterminen 2017- Analys av antagningsomgångar och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 30.

För utbildningar inom meänkieli har utvecklingen varit den motsatta med ökade könsskillnader, periodens sista läsår 2016/17 var flertalet sökande kvinnor (79 procent). För utbildningar inom samiska förändrades könsfördelning minst, vid periodens slut läsåret 2016/17 var andelen kvinnor 76 procent. För romani chib har ingen analys av utvecklingen genomförts eftersom det handlar om så få personer vilket gör att även små förändringar ger ett stor utslag.

Vad gäller de antagna så var utvecklingen mot en jämnare könsfördelning inte lika tydlig som för behöriga sökande. Från periodens första och sista läsår var könsfördelningen mest jämn för utbildningar inom jiddisch/judaistik. Andel kvinnor och män var det sista läsåret 52/48 procent, vilket är en jämnare fördelning jämfört med könsfördelningen vid antagning till högskoleutbildning generellt (60/40).⁵²

För övriga minoritetsspråk minskade könsskillnaderna för de antagna mycket lite eller var oförändrad med fortsatt få antagna män, men inom meänkieli ökade skillnaderna. Vad gäller romani chib så var fördelningen vid det sista läsåret under perioden som någon blev antagen, 2014/15, helt jämn (50/50 procent), men antal antagna var så litet att fördelningen måste tolkas med försiktighet och det gör också att det inte går att säga något om utvecklingen från det första läsåret i perioden.

Sammantaget har könsskillnaderna utjämnats något under perioden, men generellt sett blev inte män antagna till utbildningar i nationella minoriteters språk och kultur i samma utsträckning som kvinnor. Slutsatsen är att de män som sökte generellt sett hade en sämre konkurrensförmåga än kvinnor, vilket är fallet vad gäller högre utbildning generellt och/eller att de väljer andra utbildningar eller arbete.⁵³

Antal reserver ökade för alla språk utom inom romani chib

Från periodens första till sista läsår ökade det totala antalet reserver till utbildningar inom alla språk utom romani chib. Ökningen var mest tydlig från läsåret 2012/13 och framåt. Under perioden hade utbildningar inom finska flest reserver jämfört med övriga minoritetsspråk, vilket återspeglar att det finns flest utbildningar och sökande till utbildningar inom finska. Det var också inom finska som antal reserver ökade mest, mer än för utbildningar generellt under perioden.⁵⁴

Till utbildningar inom romani chib fanns inga reserver och till utbildningar inom jiddisch/judaistik endast enstaka reserver. Detta tyder på att konkurrensen till utbildningar inom dessa språk var liten.

⁵² Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 - Analys av antagningsomgångar och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4 s. 5.

⁵³ Av de som blev antagna till högre utbildning var drygt 60 procent kvinnor och knappt 40 procent män, ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken, UHR rapport 2017:4, s. 5 och 10.

⁵⁴ Jämför med den generella ökningen av reserver (cirka 182 procent) för utbildningar med start till hösten 2008 till 2017. Ref. Antagning till högre utbildning höstterminen 2017, UHR rapport 2017:4, s. 32.

Antal registrerade studenter ökade inte lika mycket som antal antagna under perioden

UHR har granskat antal registrerade studenter på kurser i nationella minoriteters språk och kultur. Mellan läsåren 2008/09 till 2016/17 var antal registrerade studenter flest på kurser inom finska, som lägst 255 studenter det första läsåret och som mest 398 studenter det sista läsåret. Antalet ökade något totalt sett, men trenden var negativ under nästan hela perioden. Minst antal studenter registrerade sig på kurser inom romani chib. Högst andel registrerade av de antagna hade studenter som registrerat sig till kurser inom samiska (92 procent).

Vad gäller könsfördelningen så var flertalet av de registrerade kvinnor, även om könsskillnaderna utjämnades något. Mest jämn var könsfördelningen inom jiddisch, andelen kvinnor och män var första och sista läsår 61/39 respektive 55/45 procent.

UHR:s granskning visar att antal registrerade studenter inte ökat lika mycket som antal antagna på grund av att det har varit ett visst bortfall av studenter från antagning till registrering. Det kan bero på att de antagna valt andra studier eller arbete, något som förekommer generellt inom högskolan och inte är unikt för utbildningar inom nationella minoriteters språk och kultur.

Mellan periodens första och sista läsår ökade antal registrerade studenter mest vid utbildningar inom meänkieli, men det rör sig fortfarande om få individer. För övriga utbildningar, där siffror över registrerade studenter redovisas, var antal registrerade oförändrat eller ökade lite.

Prestationsgraden har varierat mycket under perioden

UHR har granskat studenters prestationsgrad på kurser i nationella minoriteters språk och kultur. Under läsåren 2008/09 till 2014/15 har studenternas prestationsgrad varierat inom flera av kurserna i de nationella minoriteternas språk och kultur. Under perioden har studenter i genomsnitt presterat något under den generella prestationsgraden (64 procent).

Fördelning var inom finska var i genomsnitt för kvinnor respektive män 56/52 procent, inom jiddisch/judaistik 64/57 procent och inom samiska 63/57 procent. Eftersom det var så få studenter som studerade på kurser inom meänkieli och romani chib så presenterar rapporten ingen prestationsgrad inom dessa språk. För fristående kurser generellt var prestationsgrad i genomsnitt 66,3 procent för kvinnor och 61,5 procent för män.

För kvinnor och män som studerade på kurser inom samiska och kvinnor som studerade på kurser inom finska var prestationsgraden relativt oförändrad mellan periodens första och sista läsår. Däremot minskade prestationsgraden sammantaget något för kurser inom finska och jiddisch/judaistik, men var mer oförändrad för samiska.

Utifrån denna översiktliga granskning av prestationsgraden är det svårt att med fullständig säkerhet helt förklara varför prestationsgraden ökat eller minskat inom enskilda språk, liksom att värdera prestationerna i sig. Studenterna kan ha ett flertal olika syften med studierna och olika skäl till varför de väljer eller inte väljer att fullfölja hela eller delar av de kurser som de registrerat sig på. Låga studentprestationer kan bero på ett flertal faktorer; till exempel att studenter läser utbildningarna vid sidan av annat arbete och inte har för avsikt att ta poäng

eller att de har bristande kunskaper från gymnasieskolan eller andra utbildningsanordnare. Dessutom, som nämnts ett flertal gånger, är det väldigt få studenter inom flera av språken vilket medför att det är svårt att dra några slutsatser kring prestationsgrad.

Referenser

Betänkandet *De nationella minoritetsspråken i skolan*
– förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91).

Globala målens webbplats (180308), <http://www.globalamalen.se/>

Högskoleverket (2011) *Läraryrsörjningen för de nationella minoriteterna*
– hur kan den tryggas?, rapport 2011:14 R.

Konstitutionsutskottets kansli (2011) *Kunskapsöversikt om nationella minoriteter*, 2011/12:RF11.

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724).

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget (2011) *Nationella minoriteters rättigheter – en handbok för kommuner, landsting och regioner*.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget (2018) *Nationella minoriteter i Sverige* (karta).

Propositionen Från erkännande till egenmakt (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272).

Regeringen, *Budgetproposition 2017/18:1* utgiftsområde 16.

Regeringen, *Förordning med instruktion för Universitets- och högskolerådet* (SFS 2012:811).

Regeringens webbplats (2018-03-08), *Nationella minoriteter*,
<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/demokrati-och-manskliga-rattigheter/>

Regeringen, Propositionen *Nationella minoriteter i Sverige* (prop. 1998/99:143).

Regeringen, *Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Universitets- och högskolerådet*, regeringsbeslut III:2, U2016/05494/135, U2016/05632/UH.

SOU 2017:88. *Nästa steg? Del 2 Förslag för en stärkt minoritetspolitik*.

Universitets- och högskolerådet, *Antagning till högre utbildning höstterminen 2017 – Analys av antagningsomgångarna och trender i antagningsstatistiken*, rapport 2017:4.

Universitetskanslersämbetet 2017, *Universitet och högskolor 2017*, årsrapport 2017:8.

Uppsala Universitet, *Kurskatalog för läsåret 2017/2018*.

Webbplatsen Mänskliga rättigheter (2018-03-08), se konventioner på
<http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/rattigheter-for-nationella-minoriteter>

Bilaga A. Definition av viktiga begrepp

Här nedan definieras några begrepp som är centrala för förståelsen av den antagningsstatistik som presenteras i rapporten. Begreppen kommer, så långt som möjligt, i bokstavsordning.

Andra urvalet

I andra urvalet ingår behöriga sökande enligt de svar som de lämnat på antagningsbeskedet från första urvalet. Sökande som inte lämnat svar eller tackat nej stryks och ingår inte i det andra urvalet. I redovisningen av antalet behöriga sökande, antagna och reservplacerade i samband med det andra urvalet utgörs antalet som redovisas av det samlade antalet från både det första och det andra urvalet.

Antagna

Sökande som erbjuds en studieplats i det första eller andra urvalet benämns antagna.

Behöriga sökande

Sökande som uppfyller samtliga behörighetskrav till sökt utbildning benämns behöriga. Det avser både kraven för grundläggande behörighet och särskild behörighet. Denna statistikrapport innehåller inga uppgifter om övriga obehöriga sökande.

Flerspråkiga kurser

Med flerspråkiga kurser menas de kurser vid Uppsala Universitet där studenter efter avslutad grundkurs i ett finsk-ugriskt språk kan välja olika typer av fördjupningskurser med syfte att till exempel fördjupa sina kunskaper om sitt huvudspråk samt bli förtrogna med språkvetenskapliga metoder och problem, förvärva grundkunskaper i ett finsk-ugriskt språk de inte studerat tidigare, eller göra ett självständigt magisterarbete över ett tema inom finsk-ugrisk språk- eller litteraturvetenskap.⁵⁵

⁵⁵ Från Uppsala Universitets kurskatalog för läsåret 2017/2018.
<https://www.moderna.uu.se/utbildning/kurser/amnessida/?aKod=FUA&lasar=17%2F18>

Första urvalet

I första urvalet ingår samtliga behöriga sökande. Sökande kan antas till utbildningar om max 45 högskolepoäng per termin. Normen för heltidsstudier är 30 högskolepoäng per termin. Den som sökt med sen anmälan kan antas om platserna inte kan fyllas med sökande som anmält sig i tid. För att få delta i andra urvalet måste både den som antagits och blivit reservplacerad svara ja för att behålla sin plats. Sökande som inte antagits i första urvalet kan stå som reserv till utbildningar på sammanlagt 210 högskolepoäng. Sökande som blivit antagna till 45 högskolepoäng kan stå som reserv för max 165 högskolepoäng.

Kurs

Kurs definieras som högskoleutbildning som har en avgränsad omfattning, fastställd av universitetet eller högskolan, och för vilken kursbevis ges. Kursen kan ingå i ett program eller vara fristående från program. En kurs är med andra ord alla utbildningsalternativ som inte är ett program. Tidigare användes begrepp som grundkurs, fördjupningskurs, fortsättningskurs eller påbyggnadskurs för kurser inom grundläggande högskoleutbildning.

Nationell antagningsomgång

Nationella antagningsomgångar administreras av Universitets- och högskolerådet på uppdrag av lärosätena. De nationella antagningsomgångarna är nationell hösttermin (ht), nationell vårtermin (vt), nationell sommartermin (st), antagningsomgång för masterutbildningar hösttermin (MASTER ht), antagningsomgång för masterutbildningar vårtermin (MASTER vt), internationella kurser hösttermin (IK ht) samt internationella kurser vårtermin (IK vt).

Prestationsgrad

Prestationsgrad är ett mått på studieprestation som visar hur hög andel av högskolepoängen studenter tar av dem som de registrerat sig för ett visst läsår. Vid beräkning av prestationsgraden följs avklarade poäng för varje kursregistrering upp under registreringsterminen och de tre efterföljande terminerna, vilket betyder att uppföljningstiden för prestationsgrad totalt är fyra terminer.

Program

Ett program är en kombination av kurser som fastställs av varje universitet och högskola som är avsett att leda till generell examen eller yrkesexamen inom högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå. Många lärosäten har valt ett upplägg där studenter som antas till en programutbildning inte behöver söka till de olika kurser som ingår i programmet. Andra har valt ett upplägg där studenter som är antagna till programmet är garanterade en plats på de kurser som ingår, men där de ändå måste söka kurserna i den nationella antagningsomgången. För ytterligare andra lärosäten ingår endast den initiala antagningen till programutbildningar i den nationella antagningsomgången. Därefter sköter lärosätena själva all antagning inom programmen.

Registrerade studenter

Med registrerade studenter avses personer som antagits och är registrerade på minst en kurs i högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå.

Reservplacerade

Till gruppen reservplacerade räknas de personer som är reservplacerade till en utbildning även om de är antagna till andra utbildningar. Enda kravet är att individen har en reservplacering för något av sina sökta utbildningsalternativ. I antalet reservplaceringar ingår också sena anmälningar.

Bilaga B. Utbildningar per universitet och högskola per antagningsomgång 2016-2017

Tabell 1. Sammanställning av utbildningar i finska (språk och kultur) vid Stockholms universitet 2016 -2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Ämneslärarprogram med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, Finska modersmål, Engelska,	69821	Campusutbildning	K	4	0	0
				M	2	1	0
				Total	6	1	0
	Finska - kandidatkurs	25248	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	.	.	.
				Total	1	1	0
	Finska för modersmålslärare	25377	Campusutbildning	K	2	1	0
				M	.	.	.
				Total	2	1	0
	Finska I	25250	Campusutbildning	K	38	8	0
				M	8	3	0
				Total	46	11	0
	Finska som främmande språk - kandidatkurs	25247	Campusutbildning	K	.	.	.
				M	1	1	0
				Total	1	1	0
	Finska som främmande språk I	25242	Campusutbildning	K	30	14	0
				M	14	9	0
				Total	44	23	0
	Finska som främmande språk I	25243	Campusutbildning	K	24	1	0
				M	9	1	0
				Total	33	2	0
	Finska som främmande språk II	25245	Campusutbildning	K	8	7	0
				M	2	0	0

				Total	10	7	0
	Finska, kandidatkurs	25252	Campusutbildning	K	2	1	0
				M	.	.	.
				Total	2	1	0
	Finska, Sverigefinnarnas kultur och historia	25376	Campusutbildning	K	24	17	0
				M	7	2	0
				Total	31	19	0
	Kandidatprogram i global management med inriktning mot finska	31002	Campusutbildning	K	31	2	7
				M	22	1	4
				Total	53	3	11
	Kandidatprogram i språk med inriktning mot finska	7670	Campusutbildning	K	13	0	0
				M	3	0	0
				Total	16	0	0
	Kandidatprogram i språk och översättning, inriktning finska	21901	Campusutbildning	K	12	1	1
				M	1	0	0
				Total	13	1	1
	Nufinska med språkvårdsövningar	25244	Campusutbildning	K	2	2	0
				M	4	1	0
				Total	6	3	0
	Finska, kandidatkurs	25381	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Litteraturen efter 1939	25181	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Litteraturen fram till 1905	25179	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Litteraturvetenskaplig teori och metod	25178	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Språkvetenskaplig teori och metod	25177	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Syntax	25183	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Kandidatprogram i språk och översättning, inriktning finska	21901	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Masterprogram i litteraturvetenskap med inriktning mot finska	14306	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Masterprogram i språkvetenskap med inriktning mot finska	20957	Campusutbildning	Total	0	-	-
HT2017	Finska - kandidatkurs	25576	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	.	.	.
				Total	1	1	0
	Finska för	25560	Campusutbildning	K	4	1	0

	modersmålslärare I						
				M	1	0	0
				Total	5	1	0
	Finska för modersmålslärare I A	25561	Campusutbildning	K	2	0	0
				M	.	.	.
				Total	2	0	0
	Finska I	25492	Campusutbildning	K	24	3	0
				M	8	0	0
				Total	32	3	0
	Finska I A	25558	Campusutbildning	K	15	4	0
				M	15	5	0
				Total	30	9	0
	Finska som arvspråk med didaktisk inriktning	25563	Campusutbildning	K	3	3	0
				M	1	0	0
				Total	4	3	0
	Finska som främmande språk - kandidatkurs	25486	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	1	1	0
				Total	2	2	0
	Finska som främmande språk - kandidatkurs	25487	Campusutbildning	K	3	2	0
				M	.	.	.
				Total	3	2	0
	Finska som främmande språk I	25485	Campusutbildning	K	18	3	0
				M	11	1	0
				Total	29	4	0
	Finska som främmande språk I A	25550	Campusutbildning	K	40	18	0
				M	28	6	0
				Total	68	24	0
	Finska som främmande språk II A	25552	Campusutbildning	K	6	5	0
				M	5	4	0
				M	5	4	0
				Total	11	9	0
	Finska, kandidatkurs	25493	Campusutbildning	K	2	1	0
				M	.	.	.
				Total	2	1	0
	Finska, kandidatkurs	25494	Campusutbildning	K	7	3	0
				M	.	.	.
				Total	7	3	0
	Finska, Litteraturvetenskaplig teori och metod	25489	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	.	.	.
				Total	1	1	0
	Finska, Sverigefinnarnas	25495	Campusutbildning	K	16	4	0

	kultur och historia						
				M	4	2	0
				Total	20	6	0
	Kandidatprogram i språk med inriktning mot finska	7020	Campusutbildning	K	9	2	0
				M	4	0	0
				Total	13	2	0
	Kandidatprogram i språk och översättning, inriktning finska	21188	Campusutbildning	K	10	0	1
				M	6	0	2
				Total	16	0	3
	Finska, Litteraturen fram till 1905	25490	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Språkvetenskaplig teori och metod	25488	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Syntax	25491	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Masterprogram i litteraturvetenskap med inriktning mot finska	14736	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Masterprogram i språkvetenskap med inriktning mot finska	20079	Campusutbildning	Total	0	-	-
VT2016	Finska II	25063	Campusutbildning	K	4	3	0
				M	1	1	0
				Total	5	4	0
	Finska som främmande språk II	25050	Campusutbildning	K	5	2	0
				M	2	2	0
				Total	7	4	0
	Finska, Fonologi och morfologi	25059	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	1	1	0
				Total	2	2	0
	Finska, Läs- och skrivundervisning för finskspråkiga	25158	Campusutbildning	K	11	8	0
				M	1	0	0
				Total	12	8	0
	Finska, Semantik och pragmatik	25061	Campusutbildning	K	-	-	-
				M	1	1	0
				Total	1	1	0
	Finska - kandidatkurs	25053	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Litteraturen från 1905 till 1939	25057	Campusutbildning	Total	0	-	-
VT2017	Finska II	25251	Campusutbildning	K	5	5	0
				M	1	1	0

				Total	6	6	0
	Finska som främmande språk II	25246	Campusutbildning	K	5	1	0
				M	2	1	0
				Total	7	2	0
	Finska, Det litterära Finland	25390	Campusutbildning	K	6	3	0
				M	1	0	0
				Total	7	3	0
	Finska, Finsk nutidslitteratur och -kultur i fokus	25389	Campusutbildning	K	7	4	0
				M	2	1	0
				Total	9	5	0
	Finska, Skriftlig färdighet I	25391	Campusutbildning	K	11	6	0
				M	2	1	0
				Total	13	7	0
	Finska - kandidatkurs	25249	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska - masterkurs	25185	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska - masterkurs	25186	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Fonologi och morfologi	25182	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Litteraturen från 1905 till 1939	25180	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Finska, Semantik och pragmatik	25184	Campusutbildning	Total	0	-	-

Tabell 2. Sammanställning av utbildningar i finska (språk och kultur) vid Umeå universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Finska A, Grammatik och muntlig kommunikation	14604	Distansutbildning	K	25	11	0
				M	5	0	0
				Total	30	11	0
	Finska A, Textläsning och skriftlig kommunikation	14600	Distansutbildning	K	22	8	0
				M	3	2	0
				Total	25	10	0
	Finska C, Grammatik och litteratur	14616	Distansutbildning	K	4	2	0
				M	1	1	0
				Total	5	3	0
	Finska, Nybörjarkurs (steg 1-2)	14621	Campusutbildning	K	29	11	0
				M	8	1	0
				Total	37	12	0
	Finska, Standardfinska för sverigefinska och fj olandsvenska studerande I	14615	Distansutbildning	K	30	8	0

				M	11	3	0
				Total	41	11	0
HT2017	Finska A, Grammatik och muntlig kommunikation	14617	Distansutbildning	K	14	2	0
				M	7	3	0
				Total	21	5	0
	Finska B, Grammatik, vokabulär och skriftlig kommunikation	14601	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	1	1	0
				Total	3	3	0
	Finska C, Grammatik och litteratur	14616	Distansutbildning	K	4	3	0
				M	1	1	0
				Total	5	4	0
	Finska, Läsförståelse I	14604	Distansutbildning	K	54	18	0
				M	24	10	0
				Total	78	28	0
	Finska, Nybörjarkurs (steg 1-2)	14621	Campusutbildning	K	26	5	0
				M	14	4	0
				Total	40	9	0
VT2016	Finska B, Grammatik, vokabulär och skriftlig kommunikation	14605	Distansutbildning	K	7	6	0
				M	1	1	0
				Total	8	7	0
	Finska B, Texter, realia och muntlig kommunikation	14614	Distansutbildning	K	3	3	0
				M	1	0	0
				Total	4	3	0
	Finska C, Examensarbete för kandidatexamen	14606	Distansutbildning	K	2	1	0
				M	.	.	.
				Total	2	1	0
	Finska, Examensarbete för magisterexamen	14608	Distansutbildning	K	.	.	.
				M	1	1	0
				Total	1	1	0
	Finska, Kvalifikationskurs (steg 3-4)	14610	Campusutbildning	K	8	3	0
				M	2	2	0
				Total	10	5	0
	Finska, Läsförståelse II	14604	Distansutbildning	K	18	15	0
				M	6	3	0
				Total	24	18	0
VT2017	Finska B, Grammatik,	14605	Distansutbildning	K	10	9	0

	vokabulär och skriftlig kommunikation						
				M	1	1	0
				Total	11	10	0
	Finska B, Texter, realia och muntlig kommunikation	14610	Distansutbildning	K	9	8	0
				M	2	2	0
				Total	11	10	0
	Finska, Kvalifikationskurs (steg 3-4)	14611	Campusutbildning	K	6	3	0
				M	2	1	0
				Total	8	4	0
	Finska, Standardfinska för sverigefinska och finlandsvenska studerande II	14608	Distansutbildning	K	7	5	0
				M	3	2	0
				Total	10	7	0

Tabell 3. Sammanställning av utbildningar i finska (språk och kultur) vid Uppsala universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Finska A1	58003	Distansutbildning	K	164	24	63
				M	75	16	26
				Total	239	40	89
	Finska C1	58000	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	2	0	0
				Total	4	2	0
	Finska C2	58004	Distansutbildning	K	1	1	0
				M	1	1	0
				Total	2	2	0
	Finska I	58002	Distansutbildning	K	155	15	64
				M	69	9	30
				Total	224	24	94
	Finska II	58006	Distansutbildning	K	36	23	0
				M	12	6	0
				Total	48	29	0
	Finska, fortsättningskurs B	58007	Distansutbildning	K	7	4	0
				M	2	1	0
				Total	9	5	0
	Finsk-ugriska språk D1, inriktning Finska	58115	Distansutbildning	Total	0	-	-
HT2017	Finsk-ugriska språk D1, inriktning Finska	58115	Distansutbildning	K	1	0	0
				M	1	0	0

				Total	2	0	0
	Finska A1	58003	Distansutbildning	K	167	21	58
				M	83	13	25
				Total	250	34	83
	Finska C1	58000	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	1	1	0
				Total	3	3	0
	Finska C2	58004	Distansutbildning	K	2	1	0
				M	.	.	.
				Total	2	1	0
	Finska I	58002	Distansutbildning	K	172	13	68
				M	85	5	30
				Total	257	18	98
	Finska II	58006	Distansutbildning	K	37	19	0
				M	15	9	0
				Total	52	28	0
	Finska, fortsättningskurs B	58007	Distansutbildning	K	5	4	0
				M	2	2	0
				Total	7	6	0
VT2016	Finsk kultur och finskt samhälle	8001	Distansutbildning	K	66	14	16
				M	33	4	15
				Total	99	18	31
VT2017	Finlandskunskap	8008	Distansutbildning	K	74	9	28
				M	63	3	22
				Total	137	12	50
	Finska A2	8005	Distansutbildning	K	13	9	0
				M	8	4	0
				Total	21	13	0

Tabell 4. Sammanställning av utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik vid Lunds universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Jiddisch: Judiska kulturella reaktioner på förintelsen	35221	Campusutbildning	K	2	0	0
				M	4	0	0
				Total	6	0	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, fortsättningskurs I	35211	Distansutbildning	K	2	1	0
				M	4	1	0

				Total	6	2	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, nybörjarkurs I	35201	Distansutbildning	K	16	8	0
				M	11	3	0
				Total	27	11	0
	Judaistik: Grundkurs II	38031	Campusutbildning	K	6	1	0
				M	6	3	0
				Total	12	4	0
	Judaistik: Judendom som levd religion	38011	Campusutbildning	K	6	0	0
				M	9	3	0
				Total	15	3	0
	Judaistik: Judendom som levd religion	38051	Distansutbildning	K	16	2	0
				M	9	1	0
				Total	25	3	0
	Judaistik: Judisk mystik	38002	Distansutbildning	K	6	2	0
				M	3	0	0
				Total	9	2	0
	Judaistik: Klassiska judiska texter	38021	Campusutbildning	K	2	1	0
				M	4	2	0
				Total	6	3	0
	Judaistik: Klassiska judiska texter	38041	Distansutbildning	K	16	3	0
				M	9	5	0
				Total	25	8	0
	Judaistik: Sionism - från utopi till ideologi	38092	Distansutbildning	K	2	0	0
				M	4	3	0
				Total	6	3	0
	Litteratur - kultur - media: Jiddischmodernism, 1907-1954	35251	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	-	-	-
				Total	1	1	0
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - avancerad kurs II	38322	Campusutbildning	K	1	0	0
				M	-	-	-
				Total	1	0	0
	Judaistik: Examensarbete för kandidatexamen	38072	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Judaistik: Fördjupningskurs	38062	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Judaistik: Kandidatkurs	38082	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Masterprogram i litteratur - kultur - medier, jiddischlitteratur	82012	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för magisterexamen	38432	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap:	38382	Campusutbildning	Total	0	-	-

	Judaistik - examensarbete för masterexamen						
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	38462	Campusutbildning	Total	0	-	-
HT2017	Den moderna judiska kulturen och Sholem Aleichems berättarkonst	35231	Campusutbildning	K	2	0	0
				M	6	3	0
				Total	8	3	0
	Den moderna judiska kulturen och Sholem Aleichems berättarkonst	35271	Distansutbildning	K	3	0	0
				M	2	1	0
				Total	5	1	0
	Jiddisch: Judiska kulturella reaktioner på förintelsen	35221	Campusutbildning	K	4	0	0
				M	4	1	0
				Total	8	1	0
	Jiddisch: Judiska kulturella reaktioner på förintelsen	35261	Distansutbildning	K	2	0	0
				M	5	1	0
				Total	7	1	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, fortsättningskurs I	35211	Distansutbildning	K	5	3	0
				M	2	1	0
				Total	7	4	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, fortsättningskurs I	35281	Campusutbildning	K	1	0	0
				M	.	.	.
				Total	1	0	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, nybörjarkurs I	35201	Distansutbildning	K	18	2	0
				M	15	3	0
				Total	33	5	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, nybörjarkurs I	35241	Campusutbildning	K	3	1	0
				M	2	0	0
				Total	5	1	0
	Judaistik: Grundkurs II	37902	Campusutbildning	K	2	1	0
				M	2	1	0
				Total	4	2	0
	Judaistik: Judendom som levd religion	37912	Campusutbildning	K	9	5	0
				M	5	2	0
				Total	14	7	0
	Judaistik: Judendom som levd religion	37922	Distansutbildning	K	18	10	0
				M	24	14	0
				Total	42	24	0
	Judaistik: Judisk mystik	37952	Distansutbildning	K	6	4	0

				M	6	3	0
				Total	12	7	0
	Judaistik: Kandidatkurs	37992	Campusutbildning	K	.	.	.
				M	1	1	0
				Total	1	1	0
	Judaistik: Klassiska judiska texter	37932	Campusutbildning	K	4	3	0
				M	9	4	0
				Total	13	7	0
	Judaistik: Klassiska judiska texter	37942	Distansutbildning	K	11	7	0
				M	15	8	0
				Total	26	15	0
	Judaistik: Sionism - från utopi till ideologi	37962	Distansutbildning	K	6	3	0
				M	5	3	0
				Total	11	6	0
	Litteratur - kultur - media: Jiddischmodernism, 1907-1954	35251	Campusutbildning	K	1	0	0
				M	.	.	.
				Total	1	0	0
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	38802	Campusutbildning	K	2	2	0
				M	.	.	.
				Total	2	2	0
	Judaistik: Examensarbete för kandidatexamen	37982	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Judaistik: Fördjupningskurs	37972	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Masterprogram i litteratur - kultur - medier, Jiddischlitteratur	82027	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - avancerad kurs II	38722	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för magisterexamen	38782	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	38792	Campusutbildning	Total	0	-	-
VT2016	Jiddisch: Språk och litteratur, nybörjarkurs II	75201	Distansutbildning	K	3	1	0
				M	6	4	0
				Total	9	5	0
	Judaistik: Efter Auschwitz - minnet av Förintelsen	78352	Campusutbildning	K	1	1	0
				M	2	1	0
				Total	3	2	0

	Judaistik: Efter Auschwitz - minnet av Förintelsen	78392	Distansutbildning	K	7	3	0
				M	9	2	0
				Total	16	5	0
	Judaistik: Föreläsningkurs	78332	Campusutbildning	K	1	0	0
				M	7	4	0
				Total	8	4	0
	Judaistik: Grundkurs I	78301	Campusutbildning	K	6	3	0
				M	7	4	0
				Total	13	7	0
	Judaistik: Judisk historia och kultur	78311	Campusutbildning	K	3	2	0
				M	4	0	0
				Total	7	2	0
	Judaistik: Judisk historia och kultur	78361	Distansutbildning	K	25	9	0
				M	21	8	0
				Total	46	17	0
	Judaistik: Judisk humor och identitet	78321	Campusutbildning	K	6	3	0
				M	9	2	0
				Total	15	5	0
	Judaistik: Judisk humor och identitet	78371	Distansutbildning	K	19	4	0
				M	9	2	0
				Total	28	6	0
	Judaistik: Manlig och kvinnlig judendom	78342	Campusutbildning	K	4	1	0
				M	1	1	0
				Total	5	2	0
	Judaistik: Manlig och kvinnlig judendom	78382	Distansutbildning	K	17	7	0
				M	9	5	0
				Total	26	12	0
	Litteratur - kultur - media: Jiddischlitteratur efter 1945	75251	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - avancerad kurs II	79032	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för magisterexamen	78912	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	78952	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	78992	Campusutbildning	Total	0	-	-
VT2017	Jiddisch: Språk och litteratur, fortsättningskurs II	75212	Distansutbildning	K	-	-	-

				M	3	3	0
				Total	3	3	0
	Jiddisch: Språk och litteratur, nybörjarkurs II	75202	Distansutbildning	K	3	3	0
				M	3	2	0
				Total	6	5	0
	Judaistik: Efter Auschwitz - minnet av Förintelsen	78382	Campusutbildning	K	1	0	0
				M	2	1	0
				Total	3	1	0
	Judaistik: Efter Auschwitz - minnet av Förintelsen	78392	Distansutbildning	K	12	5	0
				M	6	5	0
				Total	18	10	0
	Judaistik: Föreläsningkurs	78352	Campusutbildning	K	4	4	0
				M	2	1	0
				Total	6	5	0
	Judaistik: Grundkurs I	78301	Campusutbildning	K	5	3	0
				M	16	3	0
				Total	21	6	0
	Judaistik: Judisk historia och kultur	78311	Campusutbildning	K	6	2	0
				M	5	0	0
				Total	11	2	0
	Judaistik: Judisk historia och kultur	78321	Distansutbildning	K	22	5	0
				M	20	6	0
				Total	42	11	0
	Judaistik: Judisk humor och identitet	78331	Campusutbildning	K	3	0	0
				M	9	3	0
				Total	12	3	0
	Judaistik: Judisk humor och identitet	78341	Distansutbildning	K	16	2	0
				M	13	4	0
				Total	29	6	0
	Judaistik: Manlig och kvinnlig judendom	78362	Campusutbildning	K	4	3	0
				M	2	0	0
				Total	6	3	0
	Judaistik: Manlig och kvinnlig judendom	78372	Distansutbildning	K	7	3	0
				M	4	3	0
				Total	11	6	0
	Litteratur - kultur - media: Jiddischlitteratur efter 1945	75251	Campusutbildning	K	.	.	.
				M	1	0	0
				Total	1	0	0
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - avancerad kurs II	79232	Campusutbildning	K	1	1	0

				M	.	.	.
				Total	1	1	0
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för magisterexamen	79112	Campusutbildning	K	2	2	0
				M	.	.	.
				Total	2	2	0
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	79152	Campusutbildning	Total	0	-	-
	Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap: Judaistik - examensarbete för masterexamen	79192	Campusutbildning	Total	0	-	-

Tabell 5. Sammanställning av utbildningar i jiddisch (språk och kultur) samt judaistik vid Uppsala universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Judarnas historia i Sverige	54605	Campusutbildning	F	24	8	4
				M	12	5	2
				Total	36	13	6
HT2017	Judarnas historia i Sverige	54605	Campusutbildning	F	25	11	1
				M	26	8	3
				Total	51	19	4

Tabell 6. Sammanställning av utbildningar i samiska (språk och kultur) vid Umeå universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Samiska B, Jämförande urfolksstudier II	13124	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	.	.	.
				Total	2	2	0
	Samiska B, Lulesamiska	13106	Distansutbildning	K	8	6	0
				M	3	3	0
				Total	11	9	0
	Samiska B, Nordsamiska	13107	Distansutbildning	K	9	6	0
				M	.	.	.
				Total	9	6	0
	Samiska B, Sydsamiska	13119	Distansutbildning	K	7	7	0
				M	.	.	.
				Total	7	7	0

	Samiska studier, Muntligt berättande i jojken form	13121	Distansutbildning	K	1	1	0
				M	1	0	0
				Total	2	1	0
	Samiska: Lulesamiska, Nybörjarkurs steg 1-2	13118	Distansutbildning	K	27	9	0
				M	6	2	0
				Total	33	11	0
	Samiska: Nordsamiska, Nybörjarkurs steg 1-2	13103	Distansutbildning	K	51	23	0
				M	11	4	0
				Total	62	27	0
	Samiska: Sydsamiska, Nybörjarkurs (steg 1-2)	13109	Distansutbildning	K	43	22	0
				M	12	6	0
				Total	55	28	0
	Ämneslärarprogrammet - gymnasieskolan Ingångsåmne: Samiska som modersmål	1662	Campusutbildning	Total	0	-	-
HT2017	Samisk kultur: andlighet och tro	13128	Distansutbildning	K	172	21	44
				M	42	2	13
				Total	214	23	57
	Samiska A, Jämförande urfolksstudier I	13104	Distansutbildning	K	49	13	0
				M	5	3	0
				Total	54	16	0
	Samiska A, Lulesamiska	13124	Distansutbildning	K	7	4	0
				M	1	0	0
				Total	8	4	0
	Samiska A, Samiska kulturstudier	13114	Distansutbildning	K	21	4	0
				M	3	0	0
				Total	24	4	0
	Samiska A, Sydsamiska	13103	Distansutbildning	K	8	3	0
				M	1	0	0
				Total	9	3	0
	Samiska C, Samisk språkvetenskap	13106	Distansutbildning	K	9	7	0
				M	-	-	-
				Total	9	7	0
	Samiska studier, Forskningsmetoder i urfolksstudier	13126	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	-	-	-
				Total	2	2	0
	Samiska studier: Repatriering	13108	Distansutbildning	K	4	4	0
				M	-	-	-
				Total	4	4	0

VT2016	Samiska C med didaktisk inriktning	13110	Distansutbildning	K	1	1	0
				M	.	.	.
				Total	1	1	0
	Samiska C, Examensarbete för kandidatexamen, kulturvetenskaplig inriktning	13112	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	.	.	.
				Total	2	2	0
	Samiska C, Examensarbete för kandidatexamen, språkvetenskaplig inriktning	13111	Distansutbildning	K	3	3	0
				M	1	1	0
				Total	4	4	0
VT2017	Samiska språk: Examensarbete för magisterexamen	13101	Distansutbildning	K	1	1	0
				M	.	.	.
				Total	1	1	0
	Samiska: Lulesamiska, Kvalifikationskurs steg 3-4	13123	Distansutbildning	K	6	3	0
				M	1	1	0
				Total	7	4	0
	Samiska: Nordsamiska, Kvalifikationskurs steg 3-4	13110	Distansutbildning	K	18	11	0
				M	2	1	0
				Total	20	12	0
	Samiska: Sydsamiska, Kvalifikationskurs (steg 3-4)	13113	Distansutbildning	K	14	9	0
				M	1	0	0
				Total	15	9	0
	Det samiska samhället: historiska perspektiv	13111	Distansutbildning	K	21	21	0
				M	10	10	0
				Total	31	31	0

Tabell 7. Sammanställning av utbildningar i samiska (språk och kultur) vid Uppsala universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Nordsamiska I	58122	Distansutbildning	K	42	19	1
				M	23	7	1
				Total	65	26	2
	Nordsamiska II	58108	Distansutbildning	K	5	3	0
				M	8	4	0
				Total	13	7	0
	Nordsamiska, bas kurs A	58111	Distansutbildning	K	33	11	0

				M	20	8	0
				Total	53	19	0
	Nordsamiska, fortsättningskurs B	58109	Distansutbildning	K	4	3	0
				M	2	2	0
				Total	6	5	0
	Samiska C2	58103	Distansutbildning	K	2	2	0
				M	.	.	.
				Total	2	2	0
	Sydsamiska A1	58114	Distansutbildning	K	27	16	0
				M	13	4	0
				Total	40	20	0
HT2017	Nordsamiska A1	58111	Distansutbildning	K	46	18	0
				M	17	8	0
				Total	63	26	0
	Nordsamiska I	58122	Distansutbildning	K	33	10	0
				M	8	4	0
				Total	41	14	0
	Nordsamiska II	58108	Distansutbildning	K	6	3	0
				M	1	0	0
				Total	7	3	0
	Nordsamiska, fortsättningskurs B	58109	Distansutbildning	K	3	3	0
				M	3	3	0
				Total	6	6	0
	Samiska C2	58103	Distansutbildning	K	2	1	0
				M	.	.	.
				Total	2	1	0
	Sydsamiska A1	58114	Distansutbildning	K	37	21	0
				M	17	10	0
				Total	54	31	0
VT2016	Samisk kultur och samiskt samhälle	8112	Distansutbildning	K	90	46	0
				M	31	11	0
				Total	121	57	0
VT2017	Samisk kultur och samiskt samhälle	8112	Distansutbildning	K	99	9	33
				M	34	2	8
				Total	133	11	41
	Samisk kultur och samiskt samhälle II	8125	Distansutbildning	K	7	7	0
				M	.	.	.
				Total	7	7	0

	Sydsamiska A2	8118	Distansutbildning	K	7	6	0
				M	1	1	0
				Total	8	7	0

Tabell 8. Sammanställning av utbildningar i meänkieli (språk) vid Umeå universitet 2016-2017

Antagnings- omgång	Utbildningens namn	Utbildnings- kod	Utbildnings- form	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv- placerade
HT2016	Meänkieli, Nybörjarkurs I (steg 1)	14603	Distansutbildning	K	163	57	20
				M	43	12	8
				Total	206	69	28
	Meänkieli, Nybörjarkurs II (steg 2)	14602	Distansutbildning	K	57	26	0
				M	11	2	0
				Total	68	28	0
HT2017	Meänkieli A, Grammatik, vokabulär och muntlig kommunikation	14615	Distansutbildning	K	7	5	0
				M	3	2	0
				Total	10	7	0
	Meänkieli, Nybörjarkurs I (steg 1)	14603	Distansutbildning	K	135	41	23
				M	45	11	13
				Total	180	52	36
	Meänkieli, Nybörjarkurs II (steg 2)	14602	Distansutbildning	K	38	17	0
				M	18	11	0
				Total	56	28	0
VT2017	Meänkieli, Kvalifikationskurs (steg 3)	14609	Distansutbildning	K	19	12	0
				M	7	3	0
				Total	26	15	0
	Meänkieli, Påfartskurs (steg 4)	14613	Distansutbildning	K	18	7	0
				M	6	3	0
				Total	24	10	0

Tabell 9. Sammanställning av utbildningar i romani chib (kultur) vid Södertörns högskola 2016-2017

Antagnings- omgång	Utbildningens namn	Utbildnings- kod	Utbildnings- form	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv- placerade
HT2017	Den romska minoritetens historia och nutida situation	42004	Campusutbildning	K	27	14	0
				M	20	11	0
				Total	47	25	0
	Det romska språkets historia och nutida situation	42005	Campusutbildning	K	7	3	0
				M	13	9	0
				Total	20	12	0

Tabell 10. Sammanställning av flerspråkiga utbildningar vid Uppsala universitet 2016-2017

Antagningsomgång	Utbildningens namn	Utbildningskod	Utbildningsform	Kön	Antal behöriga sökande	Antal antagna	Antal reserv-placerade
HT2016	Finsk-ugriska språk E	58117	Campusutbildning	K	.	.	.
				M	1	1	0
				Total	1	1	0
	Finsk-ugriska språk D1, inriktning Övriga finsk-ugriska språk	58100	Distansutbildning	Total	0	-	-
HT2017	Finsk-ugriska språk D1, inriktning Övriga finsk-ugriska språk	58100	Distansutbildning	K	.	.	.
				M	1	1	0
				Total	1	1	0
	Finsk-ugriska språk E	8117	Campusutbildning	Total	0	-	-
VT2016	Finsk-ugriska språk D2	8116	Campusutbildning	Total	0	-	-
VT2017	Finsk-ugriska språk D2	8116	Campusutbildning	Total	0	-	-

Bilaga C. Högskoleutbildningar i nationella minoriters språk och kultur

Finska

Det finns en flerårig akademisk tradition i finska. Uppsala universitet har erbjudit undervisning i finska sedan 1896, Stockholms universitet sedan 1930, och Umeå universitet sedan 1972. Mellan 2001 till 2006 hade Umeå universitet ett nationellt ansvar för finska. År 2002 fick Mälardalens högskola ett regeringsuppdrag att bygga upp ett finskt språk- och kulturcenter för utbildning, bildning och forskning. Utbildning i finska har även erbjudits vid Högskolan Dalarna. År 2007 fattade regeringen beslut om att tilldela ett nationellt ansvar för finska till Stockholms och Uppsala universitet. Samma år tilldelades Luleå tekniska universitet ett särskilt uppdrag, att erbjuda lärarutbildning med inriktning mot finska. 2013 fick Stockholms universitet ett särskilt nationellt uppdrag att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i finska, de fick även examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i finska som modersmål. Idag erbjuder Stockholms universitet, Uppsala universitet och Umeå universitet utbildning i språket. De tre universiteterna erbjuder studier på grund- och avancerad nivå samt forskarutbildning.^{56 57 58}

Samiska

Umeå universitet har erbjudit undervisning i samiska sedan 1975 och har sedan 2007 ett särskilt uppdrag från regeringen att erbjuda utbildning i samiska. Sedan år 2000 finns Vaartoe – Centrum för samisk forskning. Uppsala universitet har sedan början av 1900-talet periodvis erbjudit undervisning i samiska. Utbildning i samiska har även erbjudits vid Luleå tekniska universitet som 2007 tilldelades ett särskilt uppdrag att erbjuda lärarutbildning med inriktning mot samiska. 2013 fick Umeå universitet i uppdrag att bygga upp ämneslärarutbildning i samiska. Året efter fick de examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i samiska som modersmål. Idag har Umeå universitet ett nationellt uppdrag att ge utbildningar i samiska.⁵⁹ Även Uppsala universitet erbjuder utbild-

⁵⁶ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=17926>

⁵⁷ Betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 465.

⁵⁸ Lärarförsörjningen för de nationella minoriteterna – hur kan den tryggas?, Högskoleverkets rapport 2011:14 R, s. 58-59.

⁵⁹ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=17927>

ning i språket. Båda universiteten erbjuder utbildning på grund- och avancerad nivå samt forskarutbildning.^{60 61} Mellan åren 2013 och 2017 har Skolverket haft ett regeringsuppdrag att förstärka tillgången på modersmålslärare i samiska. Uppdraget har genomförts som en uppdragsutbildning i samarbete med Umeå universitet. För att förbättra villkoren för fortbildningsinsatser i samiska och därmed öka graden av behöriga lärare föreslår regeringen att Skolverket ska få i uppdrag att utveckla, upphandla och finansiera uppdragsutbildningar i samiska under 2018-2020.⁶²

Romani chib

År 2007 fattade regeringen beslut om att tilldela ett nationellt ansvar för romani chib till Linköpings universitet. Även Södertörns högskola och Malmö högskola (numera Malmö universitet) har erbjudit utbildning i romani chib. Högskolan Väst, Uppsala och Lunds universitet har bedrivit viss forskningsverksamhet i romani chib och romsk kultur. Från 2013 har Södertörns högskola ett nationellt ansvar för att bygga upp utbildning och utveckla ämneslärarutbildning i romani chib.⁶³ Mellan åren 2015 och 2017 har Skolverket haft ett regeringsuppdrag att förstärka tillgången på modersmålslärare i romani chib. Uppdraget har genomförts som en uppdragsutbildning i samarbete med Södertörns högskola.

Jiddisch

År 2007 fattade regeringen beslut om att tilldela ett nationellt ansvar för jiddisch till Lunds universitet.⁶⁴ Idag erbjuder universitetet utbildning på grund- och avancerad nivå samt forskarutbildning. Inget universitet eller högskola har i uppdrag att utbilda modersmålslärare i jiddisch.

Meänkieli

År 2007 fattade regeringen beslut om att tilldela ett nationellt ansvar för meänkieli till Umeå universitet. Även Stockholms universitet och Luleå tekniska universitet har genomfört utbildning i meänkieli. 2007 tilldelades Luleå tekniska universitet ett särskilt uppdrag att erbjuda lärarutbildning med inriktning mot finska.⁶⁵ 2013 fick Stockholms universitet ett särskilt nationellt uppdrag att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i meänkieli, men under 2016 flyttades ansvaret från Stockholms till Umeå universitet.⁶⁶ Mellan åren 2013 och 2017 har Skolverket haft ett regeringsuppdrag att förstärka tillgången på modersmålslärare i meänkieli. Uppdraget har genomförts som en uppdragsutbildning i samarbete med Umeå och Stockholms universitet.

⁶⁰ Betänkandet De nationella minoritetsspråken i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91), s. 470.

⁶¹ Lärarförsörjningen för de nationella minoriteterna – hur kan den tryggas?, Högskoleverkets rapport 2011:14 R, s. 58, 60-61.

⁶² Budgetproposition 2017/18:1 utgiftsområde 16, s. 71, 319 och 231.

⁶³ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=17948>

⁶⁴ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=17924>

⁶⁵ Lärarförsörjningen för de nationella minoriteterna – hur kan den tryggas?, Högskoleverkets rapport 2011:14 R, s. 58-62.

⁶⁶ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=17927>

Bilaga D.

UHR:s antagningsstatistik

Processen att anta sökande till svenska universitet och högskolor är komplex. Populationerna är föränderliga, och mycket händer mellan anmälan och terminsstart och mellan andra urvalet och terminsstarten. De sökandes behörighet förändras. Man kan vara obehörig till sitt förstahandsval men behörig (och därmed antas till) sitt andrahandsval, och behörigheten kan – genom slutförande av behörighetsgivande utbildning – förändras över tid. Alla som söker blir inte antagna, och inte heller påbörjar alla som antas sina studier. Några som påbörjar studier har inte sökt inom ramen för antagningssystemet – det sker efteranmälningar och reservantagning till utbildningar, även långt efter terminsstart.

Statistiken över sökande och antagna i rapporten ger en förenklad bild av denna komplexa process och av inflödet i högskolan. Läsaren bör hålla i minnet att olika publikationer från olika myndigheter kan ge olika resultat beroende på frågeställningen, när statistiken hämtas och från vilken databas statistikuppgifterna hämtas.

Den antagningsstatistik (information om antal utbildningar, behöriga sökande, antagna och reservplacerade) som presenteras i denna rapport är baserat på data som finns i en statistikdatabas, till vilken, vid vissa specifika tidpunkter, information förs över från antagningssystemet.

I dagsläget existerar så gott som all tänkbar information kring anmälan till svenska universitet och högskolor i antagningssystemet. Nästan alla dessa uppgifter kopieras en gång per dygn till en speciell databas där data är sökbara via så kallade SQL-frågor i en miljö som inte stör själva arbetet med antagningarna.

Eftersom ovan nämnda databas uppdateras varje dag innebär detta att det aldrig är möjligt att ta fram sökande- och antagningsstatistik på ett repeterbart sätt. Då sökandeantal och övriga uppgifter i antagningssystemet hela tiden förändras under en antagningsomgång blir det praktiskt omöjligt att från dag till dag producera siffror som är jämförbara.

Genom att etablera en arbetsrutin för att göra uttag vid tre separata tillfällen under varje nationell antagningsomgång – med de uppgifter som anses mest relevanta för framtida uppföljning – har det gått att skapa en databas med statistiska och repeterbara siffror. Denna databas utgör underlag för den sökande- och antagningsstatistik som produceras av Universitets- och högskolerådet.

Statistikdatabasen innehåller de uppgifter som anses mest relevanta för att fungera som underlag för den officiella sökande- och antagningsstatistik som produceras via Universitets- och högskolerådet. Databasen laddas regelbundet vid speciella tillfällen med data från antagningssystemet. Dessa tillfällen är sista ansökningsdag, första urvalet och andra urvalet. Detta sker för alla nationella antagningsomgångar. Uttag till statistikdatabasen görs vid tre tillfällen för varje antagningsomgång, vilket blir 21 gånger per år.

Informationen som finns i statistikdatabasen är utformad utifrån lärosätenas och antagningssystemets behov och är inte i första hand till för att göra statistiska bearbetningar eller presentationer, vilket innebär vissa begränsningar och påverkar vilka redovisningar som är möjliga att göra.

I den här rapporten har UHR:s egen statistik kompletterats med statistik från Universitetskanslersämbetet om antal registrerade studenter samt prestationsgrad.

Utbildning, utbyte och utveckling – för alla som vill vidare

Universitets- och högskolerådet, UHR, är en statlig myndighet med ett brett uppdrag inom utbildningsområdet. Vi finns i Stockholm och i Visby.

- Vi samordnar antagningen till högskolor och universitet.
- Vi erbjuder möjligheter till internationellt utbyte, kompetensutveckling och praktik utomlands för studenter och personal inom utbildningssektorn.
- Vi ger stöd och information till alla som vill läsa vidare på universitet eller högskola.
- Vi förvaltar och utvecklar IT-system på uppdrag av universitet och högskolor.
- Vi bedömer utländska utbildningar så att personer med en utländsk examen kan söka jobb eller söka en högre utbildning i Sverige.
- Vi arbetar för en breddad rekrytering till högskolan och för att motverka diskriminering inom högskolan.
- Vi ansvarar för högskoleprovet.

